

Dolžal Pavel

OBEČNÍ ÚŘAD
TROUBSKO
okr. Brno - venkov

NÁRODOPISNÁ
VÝSTAVKA
V TROUBSKU

DNE 1. ČERVENCE 1894.

V BRNĚ 1894.

Tiskem moravské akciové knihtiskárny v Brně. — Nákladem výboru výstavního.

„Věrme jen sobě, své práci a pílí,
věrme jen svatému nadšení v nás,
věrme jen vítězství slovanské síly,
která si podepře krajní tu hráz.
Věrme, že národ náš, veliká Sláva,
s korouhví lidskosti za štítem práva
dobude korunu velebných krás!“ —

Nemohu krásnějšími slovy uvést čtenáře v obsah této knižčky než oněmi nadšeného miláčka národa Sv. Čecha. Toto sv. nadšení zbudovalo spojenými silami i výstavku v Troubsku, kterou jsme podnikli, abychom vypátrali a ukázali, co zachovalo se ještě zde z národnosti, svéráznosti slovanské.

Co jest to národnost? —

Porovnal ji kdysi upřímný vlastenec náš Pater Ig. Wurm se stromem s četnými kořeny. Kořeny ty zovou se: řeč, zpěv, náboženství, ornamentika, tanec, hudba, zvyky, obyčeje a mnohé jiné. Jakmile utne se jeden z těchto kořenů, trpí strom a pozbude-li jich více, odumře na vždy. A tak i národ, ztrácí-li jeden příznak svérázný za druhým, přestane býti národem

samostatným, vzdělaným. Jeden kořen nezachrání stromu — jeden příznak národnosti nečiní nás národem. A proto celé úsilí naše obráceno býti musí k tomu, aby strom národnosti se nejen zachoval, nýbrž nové kořeny vypouštěl. Musíme se hleděti zdokonaliti, vzdělati na základech svých a nepřijímati špatnější za lepší.

„Ne pouhá řeč činí národ národem, nýbrž jeho vzdělání“, píše Němec Dr. Hoernes.*) Tu vidíme, na jakém bezcestí se nacházejí ti, kteří skutečně řeč za rozhodný znak národnosti považují. Přestaneme-li tedy po slovansku žítí, ztrácíme svou svéráznost, přestáváme býti Slovany, národem vzdělaným, byť bychom i slovansky mluvili. A nyní podívejme se na to milé Troubsko, co ještě si svérázného zachovalo a co již pozbylo.

Dějiny Troubska.

Napsal Pater Ed. Hájek, kaplan v Troubsku.

Jdeš-li procházkou z Brna po jihlavské silnici asi 1½ hodiny směrem téměř západním, uvidíš v úrodném údolí po levém boku silnice naši osadu, na severu, západu a z části i na jihu lesnatými pahrbky ověncenou. Horní částí probíhá ji silnice od

*) Zeitschrift für Ethnologie r. 1893—II.

Střelic, družic se k silnici jihlavské, na níž poněkud dále jest část Troubska „Veselkou“ zvaná. Mile oko tvoje dojme výborná poloha farního chrámu, jenž celému okolí zvláštního rázu dodává, jsa vystavěn stranou k Brnu na pahorku značně od osady vzdáleném. Stojí na rozhraní trojích pozemků: k osadě jsou „desátky“, zvané prý tak proto, že z nich dávali dříve rolníci desátek, poněvadž prý bylo na nich nejlepší obilí. Od kostela k vostopovickým hranicím táhnou se „dolní louky“, a stranou k Střelicím říká se na „malém poli“.

Pod pahorkem se vine lučinou malý potok aušperský. Vyvěrá v žebětínských, popůvských a vomických lesích, vbíhá u zámku do osady a púlí ji přímým tokem, jenž teprve před kostelem se zatačí k „podskalskému“ mlýnu. Žene jen 3 mlýny po jednom složení a vlévá se po krátké své pouti u „Anenského“ mlýna do Obravy.

Půda jest kolem Troubska velmi úrodná a z pod pilné ruky rolníkovy vyrůstá z ní tím větší užitek. Zato však bývá tu potíž o dělníky pro práce hospodářské; neboť Troubsko, jako přemnoho jiných osad okolí velkoměstského, posílá mnoho svých obyvatel do brněnských továren. Jiní zase slušně dodělávají se výživy, vedouce obchod mlékem do Brna. Usedlých rolníků je u nás 53. Z nich 34 drží obecní les na vomické straně k západu „k zabitým“.

Z plodin nejvýnosněji pěstují cukrovku, ječmen a žito; také ovocné stromy a víno nemalého přinášejí užitku.

Zajímavá jest v obecním archivu listina z roku 1622., jež vypočítává usedlostí 26. Jména některých rodin z té doby dosud se tu udržela; je v ní psáno: Vítek Kroupa drží lán rolí, Šimek Bartoňkúj $\frac{1}{2}$ lán, Jakub Bartoněk $\frac{1}{2}$ lán, Tomáš Krejčí lán, Jan Konečný $\frac{1}{2}$ lán a Jiří Doležal $\frac{1}{2}$ lán.

Do naší doby se ovšem Troubsko změnilo a zvětšilo. Obzvláště domy některé „na Trpíně“, části osady na střelické silnici, a na „Veselce“ jsou původu nového. Také mnohé statky rolnické jsou nově postaveny, a rolníci zařízením svým svědčí, že jsou obcí zámožnou. Fara jest stavení staré, na poschodí, z řady domů do pozadí zastrčené. Na vhodném místě v středu téměř osady stojí dvoupatrová budova školy, od roku 1885. trojtřídní. Byla dvoutřídnou již koncem 18. století; nyní ji navštěvují i děti z Popůvek, kde r. 1812. škola zrušena. Do r. 1795. posílali sem děti svoje i Bosonožští a dle všeho i Vostopovičtí.

Troubsko má nyní 822 katolíky a 4 židy; z roku 1827. je v domácím farním protokollu zaznamenáno 508 katolíkův a 9 židů. Přibylo tedy za 66 let přes 300 duší. Naše doba se svými továrnami a obchodem jest příčinou, že nejen do velkých měst mnoho nových obyvatel se hrne, ale že se také mnozí stěhují do osad jim blízkých, aby si v městě tím spíše výživy

nalezli. Tím zajisté se dá vysvětliti nápadný vzrůst počtu obyvatel od jmenovaného roku nejen v Troubsku, ale i v celé naší farnosti. Tak měly téhož roku 1827. Bosonohy 589 katolíkův a 9 židů, Vostopovice 346 katolíkův a Popůvky 215, celkem tedy celá farnost troubská čítala před 66 lety 1658 katolíkův a 18 židů, kdežto nyní má 2700 katolíků, 4 jinověrce a 18 židů.

Troubsko jest od r. 1876. městysem, majíc povoleny výroční trhy. Než vmyslím-li se asi o 200 let do minulosti, jeví se mi městys náš vesnicí nevelkou se starým kostelíčkem na pahorku a níže položenou. Jsou totiž pamětníci dosud, kdy asi před 50 lety u zámku pod mostem, dvěma krásnými sochami sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého ozdobným, jezdec na koni podejeti mohl, kdežto nyní potok mnoho zanesen a zato zase stálým navážením půda osady vývyšena. Vlhká půda, míním, byla zajisté příčinou jednoho z moudrých důvodů, proč chrám Páně na pahorku byl postaven.

Než jaký as skýtala pohled osada naše před lety daleko dávnějšími! Jest vskutku původu velmi starého. Slyšel jsem tu i pověst vyprávěti, dle níž, zmínka se činí o Troubsku již na začátku XI. století. Tehda totiž šlechtné naše kníže Jaromír, blahé paměti, měl býti úkladně utracen od zrádných Vršovců na Velíze, v posvátném háji zbylých ještě pohanských předkův našich. Ve chvíli poslední troubil průvodce

Jaromírův Hovora na roh táhlými zvuky, jak si byl ještě naposled od Vršovců vyprosil — měl totiž býti oběšen — a tak dovolal ještě v čas na pomoc Pražany, kteří vysvobodili milovaného knížete. Hovora prý za to troubení dostal Trubsko (snad Trubín?) v Čechách a Troubsko naše.*)

Držíme-li se pouze zajištěných letopisů, vedou nás s jistotou až do XIV. století. Na počátku tohoto století již uvádí se farnost troubská r. 1329., tak že zajisté i starý kostel již před tím rokem stál. Že byl též Nanebevzetí Panny Marie zasvěcen, dotvrzuje zpráva z r. 1466., v níž výslovně se praví, že jest zdejší kostel Nanebevzetí Panny Marie poddán Vilémovi, biskupu z Nikopole, suffraganu olomuckému z řádu sv. Augustina. Fara v XIV. století patřila kanovníkům kollegiální kapituly brněnské, kteří tu měli obyčejně své zástupce. Od r. 1346. spravovali faru, pokud známo, světští kněží: Ozuckrai, Bučko Jan Buchlovic; později brněnský kanovník Niklas. Z let pozdějších znám jest farář Jan a Michal; z první polovice XVI. století kněží Jakub a Tomáš.

Ves jmenovala se dříve Trúbsko a nenáležela celá jedinému pánu. Kolem r. 1320. byla část její lénem biskupství olomuckého. Jakémusi Anselmovi, měšťanu brněnskému, patřilo v Troubsku 5 $\frac{1}{2}$ lánů;

*) Pověst tato neodpovídá sice dějepisným zprávám, považovali jsme to však za vhodné i toto lidové podání zde uvést.

ten prodal r. 1349. zboží své klášteru herburských jeptišek. Podíl troubský herburského kláštera přešel později, bezpochyby darem císaře Rudolfa II., r. 1581. v majetek brněnské jesuitské kolleje, kteráž od něho tehda i jiné statky obdržela, jako Jundrov, Vážany, Soběšice atd., dříve herburským jeptiškám patřící. A jako tyto statky, tak spojili Jesuité asi i podíl svůj troubský s panstvím Řečkovickým. Tak se dá vysvětliti, co píše Dr. P. Řehoř Wolný ve svém popisu Moravy z r. 1837., že totiž patří k Řečkovicím i část Troubska: 18 domů s 95 osadníky.

Kromě statků duchovních měli v Troubsku svoje díly po r. 1358. Pešek z Trúbska se synem svým Bohušem a Filip z Křižankova. Po nich jest také r. 1385. zaznamenán Mikeš z Trúbska, jenž koupil půl dvora od Ješka z Popůvek v Kominci, po kteréž osadě není tu nyní již památky. Nedlouho potom připadla část Troubska Filipu ze Svojanova; po jeho smrti daroval podíl ten markrabě Jošt r. 1406. Niklasovi z Rohozova, jenž již za rok jej prodal Mikšíkovi z Jeřpic. Mikšík koupil r. 1412. více pozemkův od Ješka z Křižankova. V jedné rozepři z té doby uveden jest mezi svědky také Proček ze Žebětína, manžel Elšky z Trúbska, která jej r. 1437. do spolku přijala na dědičný po otci Mikšíkovi podíl ve vsi Trúbsku, totiž

na 2½ lánu, na 4½ podsedku a na co práva měla na hospodě tamnější. — R. 1481. prodal Jan z Jeřpic zdejších 9 lánů brněnskému měšťanu Jindřichu Sspanovi. I o jakémsi Prokopu z Trúbska se činí zmínka kolem r. 1500.

Ale již za nedlouho se poněkud sceluje rozkouskovaný majetek troubský. Matyáš Munka z Eywančic koupil totiž r. 1542. od města Brna 11 usedlostí a od bratří Jana a Martina z Troubska 8 domů i s patronátem a tak statek zvětšený svému synu Janu star. Munkovi z Eywančic dědičtím odevzdal r. 1571.

Matyáš Munka vystavěl zdejší zámek. Ovšem dle nákresu, jenž se chová v zámku, není stavba provedena celá. Jest jen průčelí a křídlo do zahrady; celý zámek však měl tvořiti čtverec a ještě 2 křídla k Popůvkám. Z této doby je též náhrobní kámen, jenž nyní položen jest nad vchodem do sklepa v domku hrobařově, asi sáh dlouhý s dosti zachovalým erbem a nápisem:

Leto od Narodzeny Sina
Bozha tisíczeho Pietisteho
Sedmdesateho Prwngho V=
urzel gest Prozeny Wladi=
ka Pan Martin Munka z
Eywančicz tuto gest pocho=
wan a odpoczyna az hv pan

Ostatek kamene jest zazděn. Znak je vytesanými listy rozdělen na polovice. V prostředku je nějaký předmět vytesán v podobě rytířské přilbice, ale pro sešlost těžko poznati, co by to vlastně bylo. Dolní polovice má 2 pole. V horním stojí holub s 2 pásky na krku, ve spodním vytesána šestipaprsková hvězda. V horní polovici jsou krásně provedena 2 holubí křídla rozpjatá, tvořící tak věnec, z něhož vybíhá ještě z každé strany po 7 ocasních pérech. Ve věnci stojí týž holub s 2 pásky na krku, podle věnce asi „čtrnáctipérový“, a nad ním vznáší se opět ona hvězda.

Dle zbožného toho nápisu v jazyku českém byl rod Matyáše Munky z Eywančic zajisté rodem dobré pověsti, ale bohužel již syn jeho, dříve zmíněný Jan, špatnou po sobě zůstavil památku.

Jan Schmidl, kněz Tovaryšstva Ježíšova, ve své „historii Tovaryšstva Ježíšova provincie české“ z r. 1747. v části I. na str. 521. píše o něm takto:

„Člověk jeden, Jan Munka, před nemnohými lety, když statky brněnského kláštera spravoval, nemálo škod nám učinil. Ale něco jiného v tomto člověku jest pamětihodno, aby známo se stalo, jak přísně Bůh trestal ty, již pohrdají svatými Božími. Jan byl dříve brněnským měšťanem, zasedal i v radě a byl katolíkem. Otec jeho koupil dvorec Troubsko, jež v zámek představěl, a v němž té doby syn bydlil. Po smrti své první manželky vzal si Jan druhou, rodem vznešenou,

kacířské sektě Pikharditův oddanou, kteráž i manžela na sektu tu převedla. Tato žena brzy, jak do Troubska přišla, chrám oloupila, zvon chrámu odňala a všechny drahocenné věci uchvátla. Pohlednouc na podoby svatých, ústy rouhavými pravila: „Co je vám po sochách hluchých a němých?“ A hle, uslyšel to mstitel Bůh: od toho času všechny děti její hned od narození byly hluchy a němý. P. Tomáš Torralba (Španěl), jenž v starém domě brněnském bydlil, dosvědčuje, že děti ty často vídal počtem čtyry: 2 chlapce a 2 děvčata. O vše se pokusil otec, aby dětem pomohl, ale marně. Ale i při tom ve svém bludu trvali oba rodiče a vyhnavše katolického kněze, kacíře na jeho místo povolali.“

Kazatel bludařský přišel sem již r. 1574. a jmenoval se Matěj Holomúcký. Po něm se tu jmenuje kolem r. 1600 pastor Jakub starší Petrocellinus; odešel pak odtud do Mor. Budějovic. Doba tehdejší s tolika sektami hrozným nepokojem a válkami špatných dávala zakoušet časů troubským osadníkům. Neměli žádného kněze a připojeni byli k Rosicím, poněvadž i díl troubský se statkem rosickým byl spojen, když jej r. 1609. pán Rosic a Náměště, Karel ze Žerotína, koupil od Viléma Munky z Eywančic i s tvrzí, farou, dvorem, mlýnem, pivovarem, Vostopovicemi a částí Popůvek s rybníky, lesy, zahradami a vinohrady za 24.000 zlatých.

Ještě r. 1624., jak píše domácí protokol rosický, byli zde i v Rosicích pikhardité. Ovšem po katolické faře nebylo té doby ani zmínky. Zatím se dostával majetek troubský z ruky do ruky. Již roku 1628. prodal Karel st. ze Žerotína Troubsko, Rosice a Náměšť Albrechtovi z Waldštýna, c. k. jenerálu a knížeti z Friedlandu a Saganu, za 350.000 zlatých, ale ten již 30. ledna následujícího roku odstoupil vše zase Janu Kř. svobodnému pánu, pak hraběti z Werdenbergu, c. k. tajnému radovi a dvornímu kancléři, katolíku. Za něho napsal P. Christofor, farář střelický, zprávu konsistoři r. 1633., v níž praví, že fara troubská, tak dlouho od kacířů zmitaná, nyní bez pastýře jest a úplně zničena. Majitelé Troubska a Rosic ji připojili k rosické a berou z ní desátek sami. Že nyní do Troubska možno dát samostatného duchovního pastýře, poněvadž statkář Jan hrabě z Werdenbergu jest katolíkem; nebo že by tu mohla býti zřízena filiálka blízkého střelického chrámu, kamž beztoho troubsští na služby Boží docházejí.

Čeho zbožný ten kněz si přál, stalo se teprve za Jiřího Hausperského z Fanálu, jenž r. 1684. 15. máje Rosice a Troubsko koupil po Ferdinandovi hraběti z Werdenbergu, dědici onoho hraběte Jana, za 70.000 zlatých a dostatečné důchody dal 2. května 1687. pro faráře troubského; tak fara naše od rosické od-

dělena. Prvním té doby zase farářem troubským stal se P. Lokaides, jenž již dříve byl farářem rosicko-troubským, ale r. 1664. z Rosic odejiti musil, poněvadž neměl, z čeho by žil. Zemřel v Troubsku r. 1690.

Jiří Hausperský z Fanálu odstoupil 5. září r. 1702. Troubsko synu svému Feliciánovi Juliovi, ten však zemřel bez mužských potomkův a bez závěti, proto zdědil po něm Troubsko synovec jeho Tadeáš Hausperský z Fanálu r. 1723. Od něho koupil zámek se zahradami, dvorcem, 2 ovčírnamy a mlýnem r. 1731. 25. července císařský rada František Ant. Říkovský z Dobřic za 85.000 zlatých a 200 dukátů, za 4 roky r. 1735. 10. dubna však vše zase prodal za 85.000 zlatých Tomáši Janu Sekorovi ze Sekenbergu. Tomáš Sekora byl spíše, jak vypravuje kustos musea Františkova, pan Mořic Trapp, šafářem a dodával potřeby ve válkách tureckých do Bělehradu. Povýšen jest do stavu šlechtického s erbem dvou polí: v horním má ptáka sýkoru, ve spodním loď s 5 sudy, jak dosud erb ten viděti na stěně za hlavním oltářem a v Božím hrobě. Zemřel již r. 1740. 3. března, a vdova po něm, paní Anna Caecilia, podnikla r. 1746. stavbu nynějšího chrámu Páně. Použila k tomu z části také staviva starého kostelíka, stojícího o několik kroků blíže ke Střelicím na témže pahorku, obrácen, jak vypravují, vchodem ke Střelicím. Kostel dostavěn roku 1758. s hlavním

vchodem k osadě a věži šindelem pobitou. Když kollegiata brněnská 5. prosince 1777. povýšena na biskupství, byl chrám náš 17. března 1779. od prvního našeho pana biskupa Matyáše Frant. hraběte Chorinského jako dřívější ke cti Nanebevzetí Panny Marie zasvěcen. Zbožná jeho zakladatelka zemřela r. 1789. 7. května a zanechala dědičkou jedinou svoji dceru Marii Caecilii ze Sekenbergu, pannu nábožnou a v ústech i srdcích lidu ve vděčné paměti žijící. Byla, jak vypravují, řeholnice starobrněnského kláštera a vystoupivši z něho s povolením papežským, aby se v dědictví svoje uvázati mohla, usadila se sice na svém statku, ale v dobrotě a zbožnosti své se nezměnila. Jejím nákladem (4000 zl.) postavena r. 1796. pěkná, mědí krytá věž, poněvadž dřívější bleskem do polovice uhořela 16. července 1785. Poněvadž jest kostel od osady dosti vzdálen (asi 900 kroků), vystavěla Marie Caecilie naproti faře r. 1795. kapli všech Svatých, aby v ní všedního dne mše sv. sloužena býti mohla. Stála 2525 zlatých. I v zámku vystavěla r. 1766. novou kapli Neposkvrněného Početí Panny Marie, od r. 1772. veřejnou, a založila při ní r. 1798. místo kaplanské. Již dříve byla v zámku kaple stará, kolem r. 1744. opravená. Kapli od Marie Caecilie zbudovanou dal Leopold Köfiller ze Sekenbergu prodloužiti. Nyní není ve stavu, v jakém by býti měla.

Zbožná slečna Marie Caecilie učinila mnoho zbožných odkazův i nadací. Dobroty její v míře nemalé zakoušely školy, jichž byla štědrou patronkou. Zemřela 1. prosince 1806. a odpočívá pod Božím hrobem ve farním chrámu Páně s rodičemi svými, jak nápisy v mramorových deskách hlásají. Jmenovala universálním dědicem Leopolda šlechtice z Köfillerů, syna Barbory, roz. Linz, vymínujíc si kromě jiného, že si musí Leopold i se svým potomstvem navždy připojiti jméno ze Sekenbergu, že ostatní rodina Köfillerů žádných nároků na statek troubský činiti nesmí, a zavazuje dědice své, že musejí vždy býti katolického náboženství.

Leopold Köfiller ze Sekenbergu nežíval dlouho dědictví svého. Již r. 1809. zemřel. Universálním dědicem svým ustanovil příbuzného svého Maxmiliána Linze se závazkem, že se musí ucházeti o stav rytířský s predikátem „ze Sekenbergu“ a o inkolát nejvyššího místa. „Kdyby však zemřel Maxmilián Linz bezdětek a bez závěti“, pokračuje Leopold ve své poslední vůli, datované 15. prosince 1809., „ustanovuji dědicem universálním Karla, syna pana Antonína Linze, potom kdyby i on zemřel — malého Leopolda Hodáka. Umře-li můj universální dědic se závětí, jak doufám, jest vždy zavázán, bude-li bezdětek, dědice si vyvoliti z přátelstva Linzů.“

Jmenování v závěti dědicové shodli se 28. srpna 1826. v ten smysl, že se majetníkem velkostatku stal

Leopold Hodák, složiv oněm jistou sumu peněz. Po jeho smrti roku 1881. jsou v zámku pány synové jeho páni Vilém a Ferdinand Hodákové.*)

Část' archaeologická.

Troubsko s okolím v šedé dávnověkosti.

Troubsko s okolím bylo zalidněno již v oněch dobách, kdy člověk neznaje dosud železa, hotovil si jednak nástroje, jednak ozdobu těla z kosti a kamene, kdy počínaje poznávati měď a bronz, jal se nástroj a šperk nahrazovati tímto kovem, kdy nemaje vědomost o kruhu hrnčířském, robil si nádoby hliněné v ruce.

Pravdu uvedených slov potvrzují předměty, jež v době nedávno minulé na pozemcích troubských a v blízkém okolí byly nalezeny a ve sbírkách „Musejního spolku brněnského“ uloženy, aby před zkázou byly uchráněny.

Čís. 1— 8. Zlomky sekerek a mlatů kamenných.

„ 9—18. Jádra pazourková a nástroje z pazourku.

*) Užil jsem hlavně dra. Řehoře Wolného „Die Markgrafschaft Mähren“ a jeho „Kirchliche Topographie von Mähren“; K. Eichlera „Paměti panství veverského“ a domácího protokolu farního.

- Čís. 19. Hrot koštěný.
„ 20. Pásová okrasa ze zubu.
„ 21. Amulet z kamene.
„ 22—24. Výrobky z hlíny neznámého účelu.
„ 25. Zlomek řezané kosti.
„ 26. Horní část zkomoleného jehlance hliněného s prohloubenou křížovou rýhou na svrchní ploše (podstavec k rožni).
Čís. 27. Kus vypálené mazaniny (nejspíš z chýše).
„ 28—30. Střepiny nádob z hlíny plavené (ruční práce).
Čís. 31—32. Zlomky lžic hliněných.
„ 33—35. Střepiny nádob z hlíny pískem promíchané.
Čís. 36—45. Památky potravy.
„ 46—47. Plechové zlomky z nádoby bronzové.
„ 48. Nýtek bronzový.
„ 49. Jehlice bronzová kutá.
„ 50. Kruhy bronzové kuté (dle jedněch nákrčníky, dle jiných nosiče ku kovovým vědérkům neb části úboru koňského).
Čís. 51—52. Puklice bronzové (snad části okrasy náprsní neb úboru koňského).
Předměty pod číslem 1—52. uvedené byly nalezeny dílem nahodile při orbě, dílem při výzkumné práci na polní trati „Za oborou“, jež se u samé obce na jihozápadě rozkládá.

Trat „Za oboru“ je mírná, hrázovitá vydulina se sklonem na severovýchod k potůčku Troubskému a na jihozápad k potůčku, jež teče od Šibeničnicka Vomického a s potůčkem Troubským se v lukách u železničního mostu státní dráhy spojuje. Poloha půdy je na sídliště jako stvořena.

Trat jmenovanou zkoumal r. 1893 p. prof. Jos. Hladík, kustos sbírek „Musejního spolku brněnského“; zvláště pozemek p. Jos. Kučery byl bedlivěji ohledán, poněvadž na něm shora uvedené bronzové kruhy a puklice byly nalezeny. P. prof. Jos. Hladík pokládá místa naznačená za sídlišť lidu doby neolithické, jež se dožil počátku doby bronzové. As před 40 lety byl prý nalezen na uvedené trati bronzový meč, ale nikdo neví, kam se poděl.

Čís. 53—56. Nádob a zlomky nádob hliněných.

„ 57. Náušnice bronzové.

Předměty číslem 53—57 poznamenané pocházejí z cihelny u Veselky. Pozemek cihelny u Veselky, náležející pp. Josefu a Jakubu Bartoňkovi a Josefu Kroupovi, prohlédl r. 1892 p. prof. Jos. Hladík. Týž vyslechnuv cihláře o všech věcech, jež od let na pozemku pozorovali a otevřev sám ve hloubce 1.60 m. hrob kostrový, v němž náušnice a střepiny našel, prohlásil místo za pohřebiště patřící prvopočátečné době bronzové. Pohřebiště u Veselky souhlasí v době se sídlištěm Troubským a jsouc odtud pouze na 800 m. vzdáleno, mohlo k němu náležeti.

Čís. 58—59. Kamenné nástroje z Popůvek.

Předměty Popůvecké jsou z téže hmoty a téhož tvaru jako Troubské a dlužno je tudíž položit do téže doby. Okolí Popůvek je nástroji kamennými bohato, z čehož lze souditi na někdejší lidnaté sídliště. Zkoumáno zde dosud nebylo.

Čís. 60—69. Střepiny z nádob v domácnosti užívaných.

Čís. 70. Miniaturní kamenná sekerka (model).

„ 71—72. Hliněné přesleny.

„ 73. Amulet z kamene, jenž visel na bronzovém drátě.

Čís. 74. Úlomek hrotu z parohu.

„ 75—76. Jádra pazourková.

„ 77—83. Znamky potravy.

Předměty pod čís. 60—83. vyjmenované pocházejí z Ostopovického panského pozemku, jenž rozkládá se mezi Ostopovicemi a Lískovcem v těch místech, kde stojí most státní dráhy přes potůček Ostopovický. Naznačený pozemek prozkoumán byl r. 1893 též p. prof. Jos. Hladíkem, jenž jej pokládá za souhlasný se sídlištěm Troubským.

Dodatkem připomínáme, že na území Bosonožském nalézají se hradiště s dvojím valem. Pod hradištěm směrem k Žebětínu je polní trať „Hoštice“, na níž dle podání lidového stávala osada Hoštice. Znamky

kultury lidské v oněch místech hojně se vyskytující podání potvrzují.

O trati „Komínské louky“ u Popůvek směrem k Žebětínu žije podání, jež vykládá, že tu bývala osada „Kominice“. Mnohé známky svědčí, že se podání zakládá na pravdě.

Ve Střelcích uhodil r. 1892 rolník J. Smutný v zahradě, kopaje sklep, na četné nádoby s popelem (žárový pohřeb?); místo ono nebylo dosud ohledáno.

Na trati „Pod vývozem“ u Ostopovic nalézají se zhusta penízky stříbrné. Penízky ony, pokud dostaly se do našich rukou, náležejí době Leopolda I. a byly nejspíše utroušeny vojskem, jež zde nějakou dobu táborem leželo.

Měnický.

Povaha lidu.

Obyvatelé v Troubsku jsou Doláci. Jejich celý ráz, žití i typus jeví se býti slovanským. Jsou vzrůstu namnoze štíhlého, rázu hezkého a zvláště oči mají tvar velmi pěkný. Ač mají oči modré i černé, vlasy rusé a tmavé, převládá barva poslední. Chování jejich jest přívětivé, ale k cizímu zdrženlivé. Mluví uctivě, ne však podlízavě neb poníženě, dialektem u Brna obvyklým, jenž však promíšen jest tvary mluvnickými. Jsou hrdí na selský svůj stav, zavrhuji světoborné,

beznáboženské myšlenky, neboť přičí se jejich individualitě národní. Dívky a ženy nosí ještě kroj po pramatickách zděděný, ač i zde bohužel ta jedovatá moda své změny zaváděti začíná. Muži až na malé výjimky mají šat nehezky — polopanský. V tom národnost svou opouští, a tu uvádím jeden kořen, který u stromu příznakového v Troubsku již zahynul. Jak dlouhá doba uplynouti musila, nežli každý ten příznak svérázný se vyvinul a ustálil na svém způsobu, na své podobě! Jak dlouho trvati musila, než na př. řeč naše, píseň, ornament, společenský řád starý, zvaný „zádruga“, tance, lékařství a j. se utvořilo, tak jak jeví se nám ještě dnes, aneb v památkách starých! To nemožno bylo v několika málo jen stoletích, a zajisté mají ti, již tvrdí, že byli jsme zde usedlí již před Kristem Pánem, pravdu; neboť jen u národu usedlého, tichého, nevybojného a dobrého mohly se příznaky svéráznosti na tak vysoký stupeň vyšínouti, na jakém byla prastará naše kultura, jejíž zbytky nyní sbíráme. Mnozí učenci a badatelé domněnku tu vyslovili, a v nejnovější době potvrdil to s velkým důmyslem Polák Bohuslavský ve svém učeném díle. Tak jak zděděnou zbožnost, s kterou souvisí i staré zvyky a obyčeje, postřehla jsem v Troubsku ohlas starého sociálního řádu. Jest to úcta obyvatelů k svému starostovi. Lid nectí, nemiluje ho, protože tak zákon velí; oni, aniž jsou si toho vědomi, poslouchají ho

jako milovaného otce, bojí se ho jako spravedlivého hospodára, jako důstojného starešiny kdysi v záduze. Proto jest v obci pořádek, a z toho, že mluví o starých neb důstojných osobách, jako jsou: rodičové, duchovní otec, učitelé a j. v pluralu majestatiku — totiž v množném počtu, souditi lze, že posud mimo fyzické postavy slovanské udržel se v nich i ten uctivý duch, který mladší generace pomalu ani nebude znáti.

Obyvatelé troubští jsou zbožni, skromni, pracovití, čistotní a následkem toho i zámožni.

Kroj.

Kroj ženský v Troubsku je velmi pěkný, ano i malebný, nikterak však starobylý, z čehož souditi lze, jak kroj vůbec podléhá velice modě. Šátek červený, někdy i černý s pestrým okrajem, uvázaný mají ženské na hlavě vkusně, nazývajíce způsob ten „na řeč“. Nosí rukávce s baňkama, bílé zástěry i půlky kolem krku bohatě a pěkně bílým vyšívání. Kolem půlek mívají široké, jemné, buď síťované neb paličkované krajky. Kordulka jest pestrobarvá a sněhobílými těmi půlkami skoro zakryta. Sukénky jsou krátké, pěkně navarhánkové a bývají jak z cukru.

Mimo sukně bílé nosí i prací (tyto vždy navarhánkové) růžové, modré, neb i vlněné a hedbávné.

Bílé punčochy a vysoké botky doplňují kroj, kdežto jindy měly červené neb modré punčochy a střevíce s přaskami a vázankou. Kabátky krátké „s varhánkama“ a baňatými rukávy velmi sluší štíhlým postavám žen.

Vyšívání.

Ač jest vyšívání v Troubsku skoro vesměs jen bílou bavlnou provedeno, a málo jen kusů vyskytlo se nám barvami pestrými, přece v něm viděti národnostní typus zděděný. Kamkoli jsem vstoupila do příbytku selského, všude kývala na mne čistota a příkrývka ať na lůžku, ať na stole neb skříní, záslony u oken a dveří byly bohatě vyšity vzory dírkovanými bílou bavlnou. Vzory ty, až na malé výjimky, kreslívala (psala, vypisovala) si děvčata sama. Nyní vypisuje a vymýšlí vzory Macková, manželka krejčího, rozená v Troubsku. Kreslí je od ruky, z hlavy, jak jí napadne a také ukázkou kreseb těch jsme ve výstavě vyložili. Při sdavkách nevěsta i obě družky mívaly úvodnice „s mřížo vyšito“ buď bílou vlnou neb i pestře. Úvodnice té použila pak i při ouvodě. Také „boudnice“ či „boudní plachty“ mívaly vyšívané „mříže“ (prolamovaný pás prostředem plachty).

Vzory jsou namnoze rostlinné, barokní, a málo jen viděti geometrické tvary, jako jsou: sekáče, meandry, trojhrany a j. Umělé, pracné a velmi krásné jsou výplně v květech na půlkách i plachtách, tak zvané hrachůvky, pavouky, mříže, katry atd. Když počali jsme občany rozněcovati k činnosti národopisné, nemohla děvčata odolati, aby si zástěrky a rukávce i plachty na skříně a lůžka nevyšila národními ornamenty z jiných končin Moravěnky milé. I hoši a muži alespoň košile ozdobiti si dali vyšíváním a tak pokusili se jeden uvadlý kořen národnostní — svérázné vyšívání — zase oživiti a uvěsti na části kroje svého. A nejen šat, nejen obydlí, ale v prvé řadě stánek Boží i roucha bohopoctná vyzdobila pilná a dovedná ruka některých dívčinek krásnými vzory národními. Zápal pro věc, ctižálost, hrdost a radost, že v osadě přípravná výstava pro Prahu se konati má, vzbudila u děvčat mravenčí píli okrášliti šat svůj vzory i z jiných krajů Moravy.

Lidová jména rostlin a úryvek léčení.

Sebral Macka, krejčí v Troubsku.

Čím blíže města, tím více mizí lidové léčení a ty babičky hojitelky s ním; proto musíme hleděti rychle vše sesbírat, co v lidu se z tohoto příznaku

svéráznosti ještě zachovalo. Některá jména rostlin jsou po vlasti všeobecná, některá pouze po krajích stejná, jiná zase místní.

Jména všeobecná.

Černý kořen (Kostival. *Symphytum officinale*.) roztluče se mezi dvěma kameny, kaše se na sádle usmaží, naleje do nádoby a tak povstane velmi hojivá masť na pohmožděny, obraženiny a podebraniny.

Psosor. (Všedobr. *Chenopodium bonus*.) Jeho list klade se na zapálené rány i na čelo, když hlava bolí. Také se suší a práškem zasypává se rána.

Psí jazéček (Jitrocel kopinatý. *Plantago lanceolata*.) v Troubsku také celnikovy vlásky. Má prý moc velkou. Řízne-li, neb sekne-li se někdo, neb má-li vůbec čerstvou ránu, rozmačkají se lístky, a šťáva z nich nakapá se do rány, přiloží rozetřený list a rána plátnem se omotá. Někde jmenuje se rostlina tato „Celnikem“, protože zaceluje rány. Touž má

Volské ucho. (Jitrocel větší. *Plantago major*.)

Řepiček. (Řepík lékařský. *Agrimonia*.) Odvaru z něho užívá se od kašle; také se jím omývají hnisající rány, aby se lépe hojily.

Čekanka. (Čekanka. *Cichorium*.) Odvaru z této rostliny a petržele užívá se od vodnatelnosti.

Satorajka a Mateřídouška vařívá se malým dětem do sílicí koupele.

Kopřiva. Odvar pije se, aby se člověk hodně vypotiti mohl.

Tvarůžky čili serečky. (Slez lesní. *Malva silvestris*.) Odvarem vymývají se hnisající rány a práškem ze sušených listů se zasypávají.

Samaritanka (Jablečník. *Marubium*.) vaří se do koupele ponejvíce pro oteklinou stížené lidi. Zčervená-li chorý, uzdraví se, nezčervená-li, umře hned.

Jaterník a plicník (*Anemone hepatica*. *Pulmonaria offic.*) spolu s řepičkem pijí souchotináři.

Divizna velkokvětá. Odvaru užívá se od kašle, jest dobrým kloktadlem při zánětu v krku.

Podobný účinek mají:

Ftáčky (Stračka. *Delpinium consolida*),

Koňské balšínky

a Královo zelí čili kotačka (*Eryngium campestre*), která má na listech takové „barečky“ (pichláčky) a ty mají tu působnost, dávají se do koupele, když má člověk suché lámání.

Žilovník přikládá se potlučený na vymrštěnou žílu.

Čertovo kopyto. (Leknín. *Nymphaea alba*.) Otekliny obkládají se syrovým lupenem.

Kopytník. (Kopytník. *Asarum europaeum*.) Prášek z listů dává se koňům, když mají chřipici.

Krvavník. (Laštovičník. *Chelidonium majus*.)

Maslenka. (Blatouch. *Caltha palustris*.)

Papuče čili báče. (Střevíčník. *Cypripedium calceolus*.)

Plyskyřica. (Pryšec chvojka. *Euphorbia cyparissias*.)

Pěnka čili husí kvítko. (Hořec. *Gentiana*)

Laskavec. (Třezalka, *Hypericum*.) O něm vypravuje, že děvčata si jej zašívají do oděvu, a si přivábila hochy.

Vraní voko. (Hlaváček. *Adonis aestivale*)
Koupel pro slabé lidi z lačného boku a bodla a planá maslénka.

Bzenka. (Podražec. *Aristolochia*.) Práškem zypávají se přimoty (hnisající rány).

Žebříček úzký čili krvavník (Řebříček *Achillea*.), protože se vaří od krvotoku.

Toten (Toten. *Sanguisorba*) vařívá se k zastavení průjmu.

Lipová kůra (lýčí) vaří se v mléce a přikládá se na podebraninu.

Vlčí cibula. (Modřenec. *Muscari racemosum*) nakládá se do kořalky, již natírají se údy při suchém lámání.

Konka (Babí hněv. *Ononis spinosa*.) vaří a pije od újmů.

Rozčítadla.

Sebral M. Kocman, učitel v Troubsku.

Když děti zahajují nějakou hru, volívají si ze sebe hlavní činitele a to obyčejně rozčítáváním.

1. Jeden, dva, tři, čtyři, pět,
pod kovárnou bije cvek,
dítě pláče, bude den,
kdo se ráčí, pude ven.
My tři bratři kujem peníze;
co ukujem to propijem.
Jedna matka zlá tři děti má.
Jedno chodí do školy,
druhé šije bačkory,
třetí sedí u kamínek,
drží hrnek u ramínek,
rá rá pivo nalívá.
2. Brablenec leze podle meze,
hledá svého medu;
potkala jej kmotra liška,
já ti tam dovedu.
Tři kohouti na mlatě,
slepička je v její,
a náš kosý doma leží,
sbihna ocas taky běží.
Běž, běž, běž,
jenom na mě nepověz.
Kačena se rozseděla
v rákosovém listí,
deset vajec vyseděla,
jenom jedno čistý.
Hoch sedí ve okýnku,
švec na něj křičí,
huky, huky,
nepudeš-li mezi kluky,
udeřím tě zlatým kladivem.
3. Leze had podle meze,
hledá sobě medu,
Magdalena povídala,
že jej tam zavedu.
Nepotřebuješ mě tam vodit,
však já umím chodit.
Běžel pes přes oves,
přes zelenou louku,
povídal, že nežral
jenom syrovátku.
- 4.
- 5.

6.
Hlad leze z díry,
táhne sebou knihy,
a klici paklici
červené stolici
čtyři oči ven.

7.
Běží, běží do lipy,
Lípa byla prázdná.
Běží, běží do druhé,
byla panna krásná,
běží, běží do třetí,
vařili tam kašu,
pácli mně s ňou
přes hubičku,
od té doby kašlu.

8.
Ence dence dychleme
dychle dachle domine,
arpe šparke cukrhauz
tu bist draus.

9.
Stojí hruška v širém poli,
pod tou hruškou kámen bílý,
pod kamenem tráva roste,
pod tou travou zlatý prsten.
Kdo tu trávu žítí bude,
ten, ten prsten míti bude.

10.
Jeden jedna
ty jsi bedna,
jeden dva,
to su já,
jeden tři
to jste vy,
jeden čtyři
kde jste byli,
jeden pět
ty jsi květ,
jeden šest
ty jsi švec,
jeden sedm
tys mě snědl,
jeden osum
kdes dal rozum,
jeden devět
ty jsi medvěd,
jeden deset
ty jsi souseď.
Jede, jede, jedenáct
a ty pane tulipáne,
chytej nás.

11.
Bije kolo,
kolo nevím,
kolik hřebíků
do něho dát.
(Ten, na koho slovo dát
padne, řekne nějaké číslo

— třeba 5 neb 4. Teď
se odčítá od říkače, kte-
rý začal čítat, 5tý neb
4tý dle čísla udaného a
vyjde z kola.)

12.
Bije kovář,
bije cvek,
dítě pláče,
bude den
a ty Káčo půjdeš ven.

13.
Žába leze do bezu,
já tam za ní polezu,
kudy ona, tudy já,
chytím-li ji, bude má.

14.
Sekeričko, sekej kola,
pojedeme do tábora
a z tábora do kuchyně,
mezi dobré hospodyně.
Hospodář mezi nás,
a ty kluku ušpiněná
var od nás.

15.
Krávu mám,
krávě dám,
kráva mně dá mléko,

mléko dám kočce,
kočka mně dá myš,
myš dám pánovi,
pán mně dá rýž,
rýž dám mlynářovi,
mlynář mně dá mouku,
mouku dám pekařovi
pekař mně dá chléb,
chléb dám žebrákovi,
žebrák mně dá otčenáš,
a ty pane tulipáne,
chytej nás!

16.
Stojí hruška v širém poli,
kdo tam přijde, ten se bojí.
Já tam přijdu, nebojím se,
s svou šavličkou postavím se,
hrejte mi, trubte mi,
naši banda ven,
kdo nebude ven,
udeřím ho zlatým kamenem.

17.
Anton tydi,
kde jsou lidi,
já viděl vlka,
já po něm házel,
konvičky srážel,
jenom jedna
konvička
u svatého Františka.

18.
An bum, rata rum,
emflek umparum,
raba, raba, raba ven,
ten železný zvon,
ten se paří na zvonici,
vodstupujte krakovnici,
aby nemoh rač, kač ven.

19.
Sedí páv pod dubem
s pěkným, bílým holubem,
a ty milá holubičko,
puč mně grécar
na vajíčko,
až já puđu do ráje,
koupím ti tam korale,
ala, bala buf.

20.
Utekla nám myška
do strniska.
nemáme ji doma
od večera,
málo nás, málo nás,!

a ty pane tulipáne,
chytej nás!

21.
An ty tes, ty jsi pes,
a já mladá veveruška,
ty si pro ni běž.

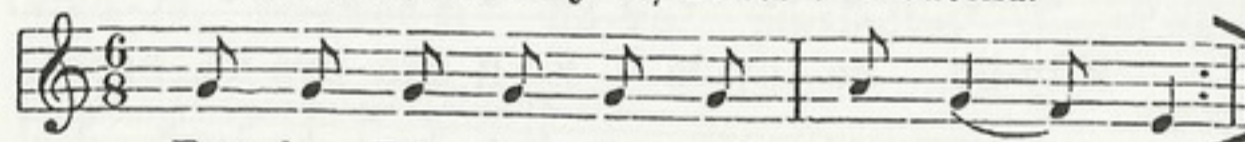
22.
Alexandr šel na vandr,
kópil sobě cukrkandl,
přišel domů s pláčem,
byl bit s karabáčem.

23.
Čáp letí po poli,
husička ho dohoní,
kam, čápe, kam letíš,
do zlaté komory,
co tam budeš dělati,
zlato, stříbro lámati,
komu je budeš dávati,
císařové dcerce,
dá ti zlaté věnce.

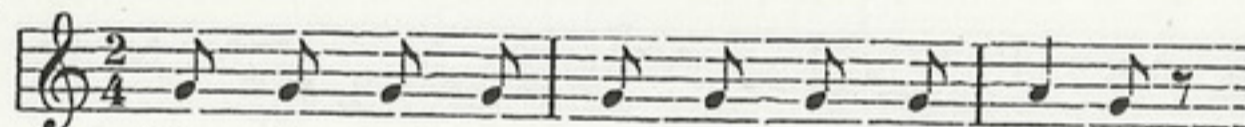
Dětské hry se zpěvy.

I. Na Bělušku.

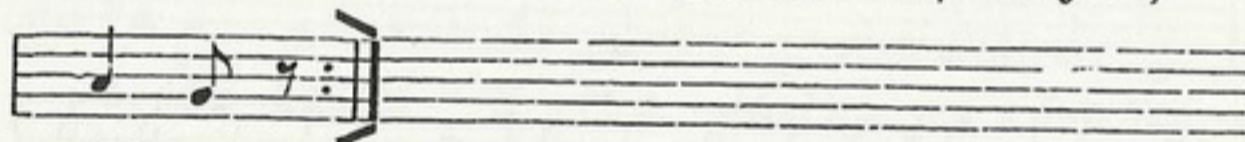
Sebral Konst. Sojka, učitel v Troubsku.

By - la Bě - lu - ška vel - mi pyš - ná,
pře - ce knám do dvo - ra při - šla;
u - dě - lej dva vy - so - ké sko - ky,
po - de - při svo - je bo - ky,
u - tr - hni ze ze - mě kví - tí,
kte - rá tě bu - de chtí - tí.

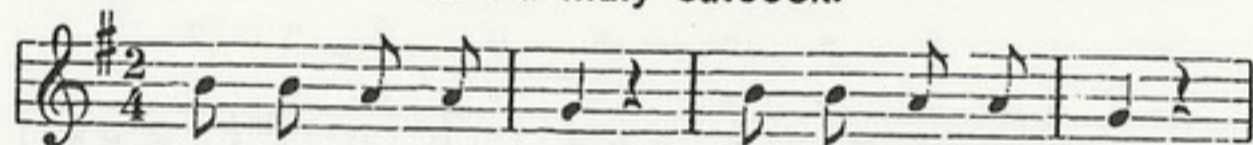

Jsi - li hol - ka z O - pa - to - va, vdej se,

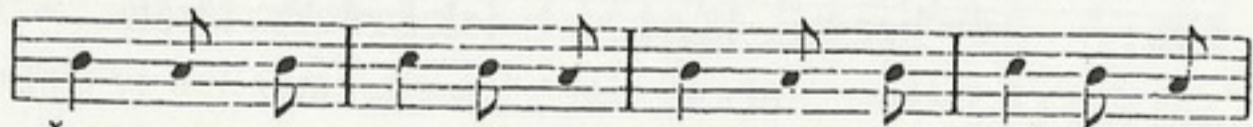

vdej-se!

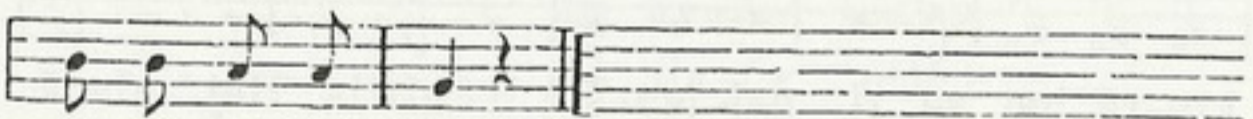
II. Na malý šáteček.

Mám šá - te - ček, mám! Ko - mu já ho dám?

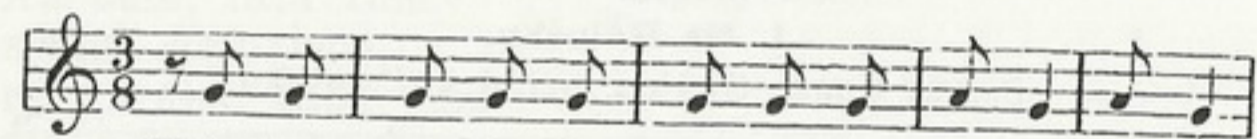

Žád - né - mu ji - né - mu, děv - čát - ku hod - né - mu,

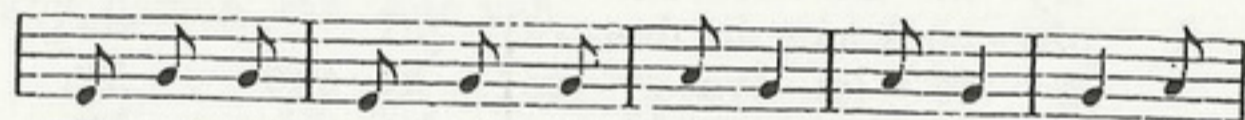

to - mu já ho dám.

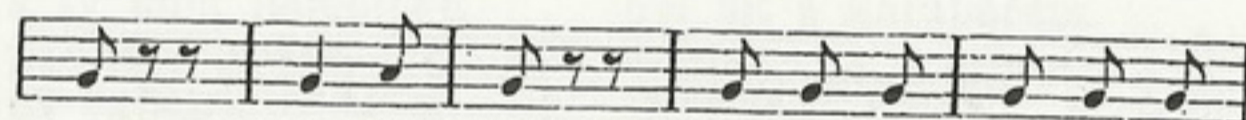
III. Na Elišku.

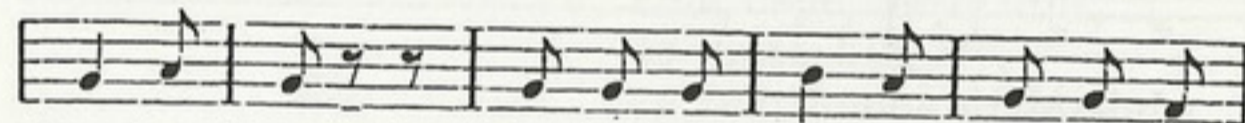
Kdy-by ne-by-la E-li-ška pyš-ná, pyšná,

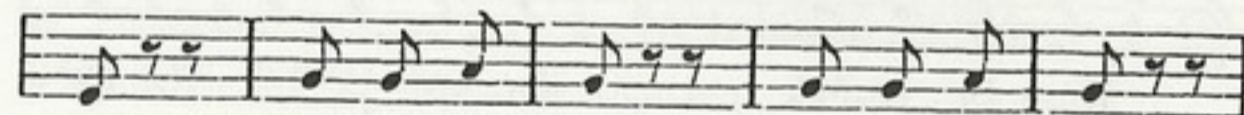
pře-ce k nám po svát-cích při-šla, při-šla; E-li-

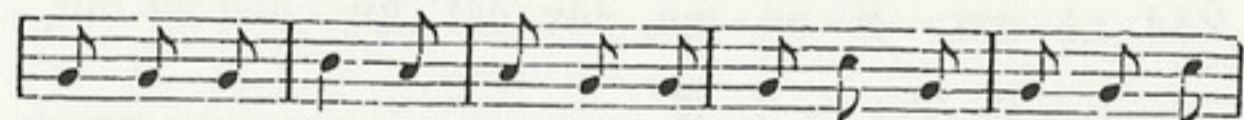
ško! E-li-ško! Po-skoč si svou bo-sou

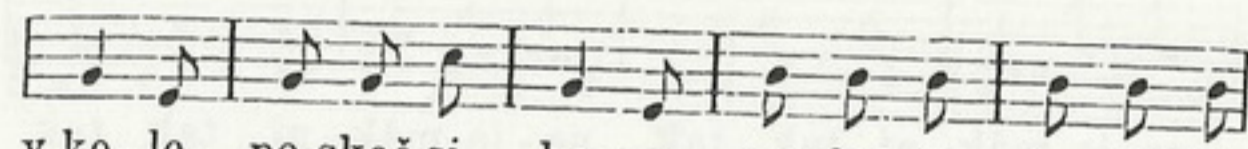
no-ži-čkou, vy-ber si z ko-la za dru-ži-

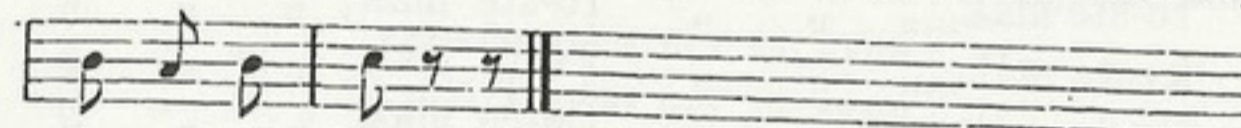
čku; vy-ber si hned, jak z rů-že květ,

kte-rá by se ti nej-lep-ší lí-bi-la. Hej, mladá

v ko-le, po-skoč si ho-re, po-sled-ní dru-ži-čko,

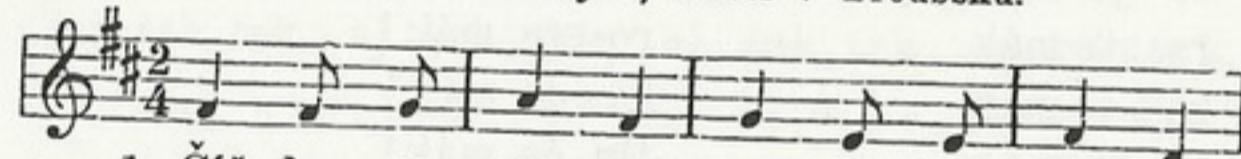

zů-staň v ko-le.

IV. Na lipku. V. Skočná. VI. Maličká su. VII. Nechte nás zpívati. VIII. Spadly klíčky.

IX. Čížek.

Sebral Konst. Sojka, učitel v Troubsku.

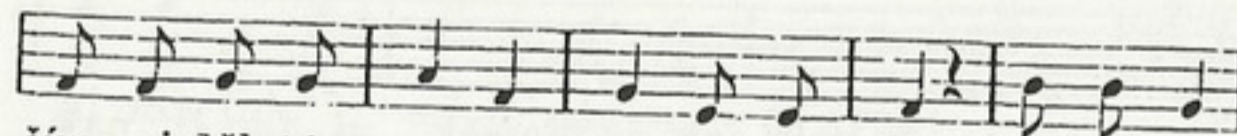
1. Číž-ku, cí-ži-čku, ptá-čku ma-li-čký,

2. " " " " " " " " "

3. " " " " " " " " "

4. " " " " " " " " "

5. " " " " " " " " "

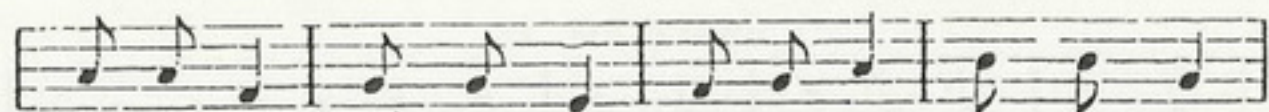
čím-s vi-děl, čím-s sly-šel jak se-je mák? Aj tak tak

" " " " " " jak ro-ste mák? " " "

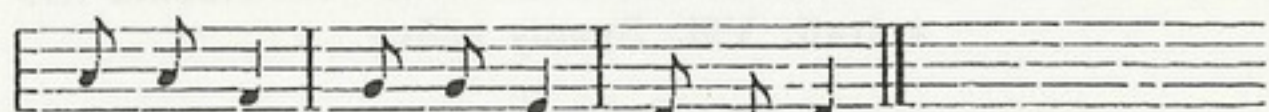
" " " " " " jak kve-te mák? " " "

" " " " " " jak tlu-če mák? " " "

" " " " " " jak jí se mák? " " "

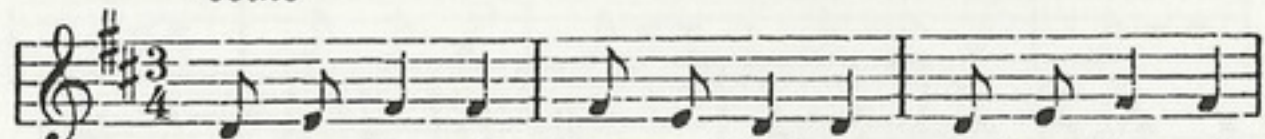
se-je mák, aj tak tak se-je mák, aj tak tak
 ro-ste mák, „ „ „ ro-ste mák, „ „ „
 kvete mák, „ „ „ kvete mák, „ „ „
 tlu-če mák, „ „ „ tlu-če mák, „ „ „
 jí se mák, „ „ „ jí se mák, „ „ „

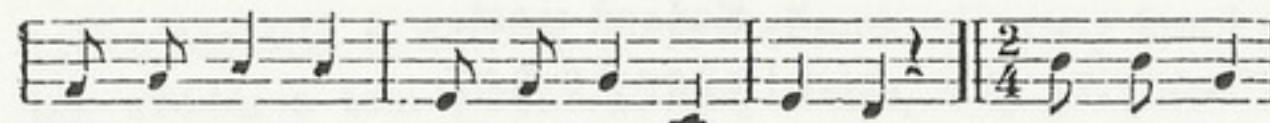
se-je mák, aj tak tak se-je mák!
 ro-ste mák, „ „ „ ro-ste mák!
 kve-te mák, „ „ „ kve-te mák!
 tlu-če mák, „ „ „ tlu-če mák!
 jí se mák „ „ „ jí se mák!

II.

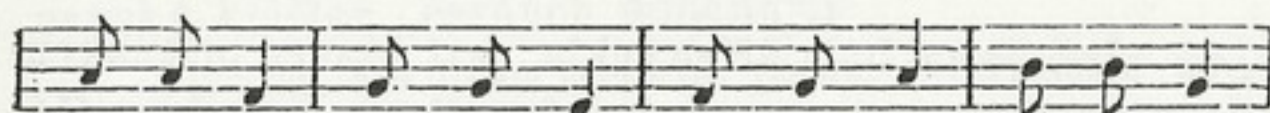
volně

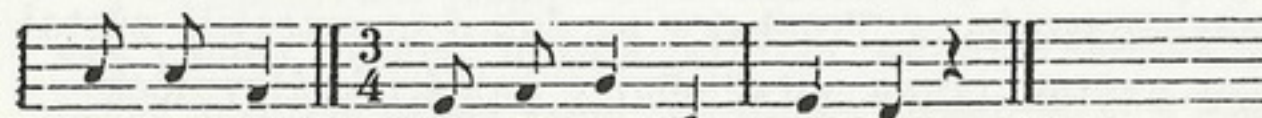
1. Ví-te-li pak, jak se-dlá-ček, ví-te-li pak,
 2. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 3. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 4. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 5. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

jak se-dlá-ček se-je pše-ni-ci svou? Aj tak tak,
 „ „ „ „ se-če pše-ni-ci svou? „ „ „
 „ „ „ „ mlá-tí pše-ni-ci svou? „ „ „
 „ „ „ „ pla-tí pše-ni-ci svou? „ „ „
 „ „ „ „ po prá-ci se ba-ví? „ „ „

aj tak tak, aj tak tak, aj tak tak, aj tak tak,
 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

aj tak tak, se-je pše-ni-ci svou!
 „ „ „ se-če pše-ni-ci svou!
 „ „ „ mlá-tí pše-ni-ci svou!
 „ „ „ pla-tí pše-ni-ci svou!
 „ „ „ po prá-ci se ba-ví!

X. Kužený most.
Chlapecké hry.

1. Jednoduchý řetěz. 2. Dvojitý řetěz. 3. Na chlebiček.
4. Na zlatou bránu. 5. Na zahradníka.

Královničky ořechovské.

Královničky troubské.

Jak jsem byla dříve řekla, jest i tanec příznakem národnostním a to ne posledním. Prof. Kuhač ze Záhřebu zove tanec uměním a neméně důležitým než-li je řeč. Tance vymýšlel kdysi lid k ušlechtění zábavy; říkával: „Půjdeme do plesu, do kola“; a nebyl to ples ve smyslu nynější „muziky“. Pohyby byly umělé, ušlechtilé a jevil se v nich ráz, povaha, cit lidu plešajícího.

Tento kořen — a to již druhý — na stromě národnostním v Troubsku na dobro se vytratil; zůstal jen zbytek tance obřadného v paměti královniček — babiček.

Víme, že člověk nevelebil Boha pouze řečí a písní, nýbrž i tancem a jeden z těchto způsobů velebení Boha jest památka krále.

Posvátný kdysi tanec ten souvisel s bohoslužbou, již uctívalo se slunce. Církev katolická však zvyky

ty zušlechtila a uctíval se královničkami svatý Duch, jak svědčí o tom píseň: „Svatý Duše, stůj při nás!“ a ta okolnost, že chodíváno s kráľkou vždy na svato-dušní svátky. I Pána Krista, Pannu Marii, sv. Floriána a jiné svaté vzývají často v písních králek.

Píseň k sv. Floriánu svědčí na velké stáří. (Sv. Florián zemřel v Krakově a zajisté má pro nás tím větší důležitost, jelikož u nás utkvělo zvláštní uctívání jeho; ve Sv. Floriánu v Rakousích byl slovenský klášter „černých mnichů“.)

Již na několika místech psáno o významu královniček.

V každé skoro dědině najdete stařenky, které dovedou vám o obřadě tom vypravovati, píseň zazpívati, neb pohyb ukázati. Kdekoliv jsem však zbytky obřadové té hry nalezla, všude jiné písně, jiné pohyby se vyskytly; v podstatě však vyzírá všude obřadový ráz.

Pozorovala jsem, že ta babička nejvíce a nejlépe vše věděla, která bývala králem nebo královnou a teprv později přišla jsem na to, že pouze král s královnou pod praporcem tancovali, kdežto ostatní děvčata tvořila družinu, jež přizpěvovala.

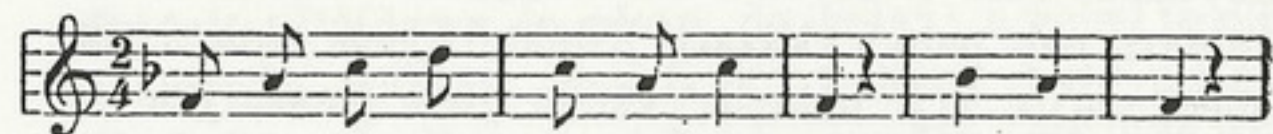
Prastarou tu památku možno porovnat s pěkně ornamentovaným střepem z popelnice, neb starými bronzami z hrobů pradávných a proto ji tak v uctívání mítí máme jako starožitnosti ty. V Troubsku chodívaly

naposledy před 35 lety s krádkami. Bývalo to 14 dní nebo 3 neděle před sv. Duchem a kamkoli prý přišly, všude „se líbile“ a „moc si vekrálovale“. „Bévale sme vepantlený a vevěčený“ a král měl na rameně věnec, kdežto královna na hlavě a na prsích. Z mysli babiček nejstarších čerpala jsem nejpěknější a nejrázovitější písně a pohyby.

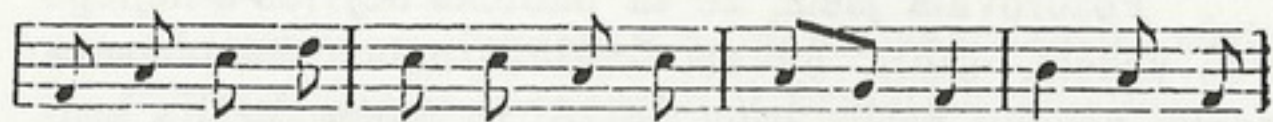
O vypátrání starých těchto královniček získali si největších zásluh obětivi vlastenci pp. Sojka a Kocmann, učitelé v Troubsku. L.

Písně králenké

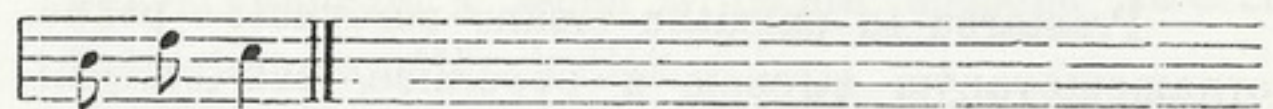
1.

Sva - té mi - lé Flo - ri - án - ko, pros za nás,

me pro - sí - me Pá - na Je - zu Kri - sta, Pa - nen - ko

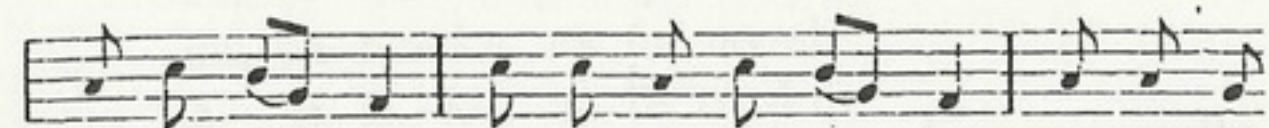

Ma - ri - o!

2.

Krá - lovno mi - lá, král te - be vo - lá, a - bys

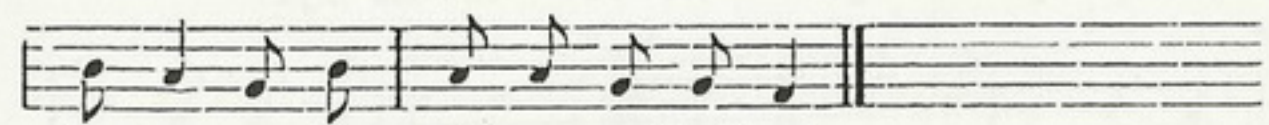
k ně - mu vy - šla, ne - by - la tak pyš - ná, sa - ma je -

di - ná. Krá - la nám vza - li, krá - lku nám necha - li,

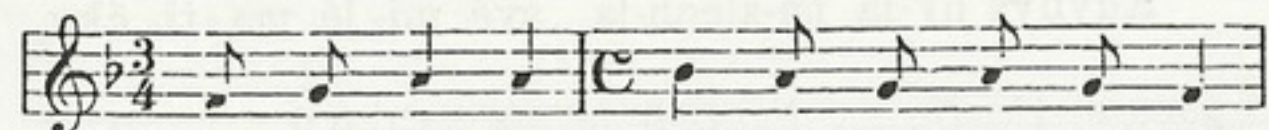

co bu - dem dě - la - ti, mu - sí - me že - bra - ti, dej - te

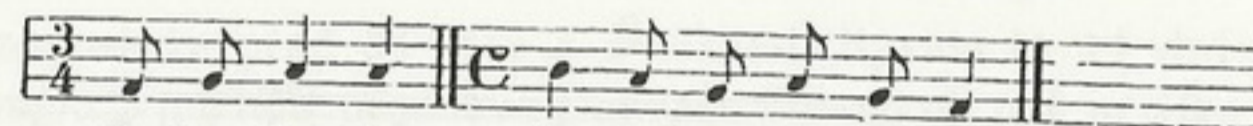
jí, dej - te jí, ať se ne - hñě - vá.

3.

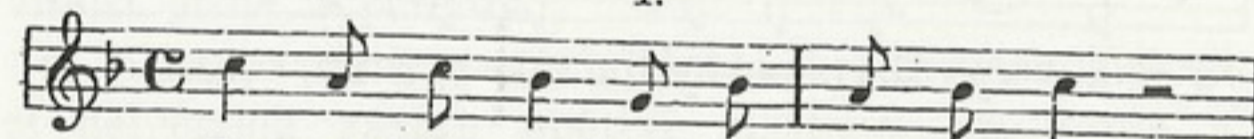
Co pak ten král za krá - lov - nu do - stal,

Do ta - ne - čka ja - ko by ply - nu - la

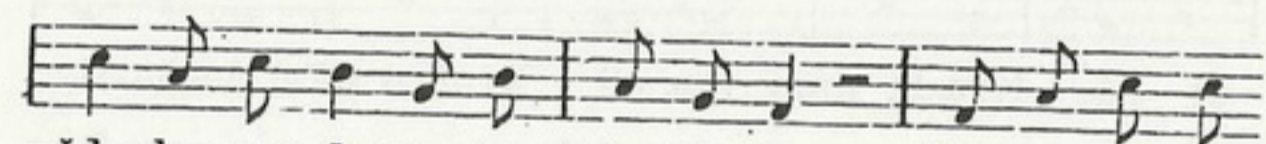

ja - ko by ju vy - ma - lo - val, vypsál.
a do prá - ce jak by ne - u - mě - la.

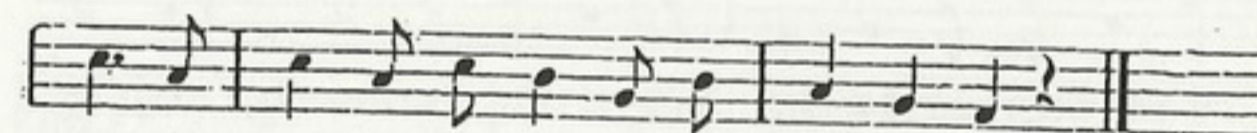
4.

Pod mi - lým žun - dř í - čkem se - dě - la,

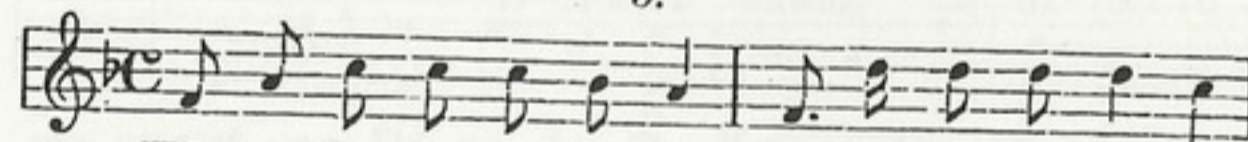

vždycky mu do o - č í hle - dě - la. Va - ri, syn - ku,

va - ri, pa - da - jó na te - be to - la - ry.

5.

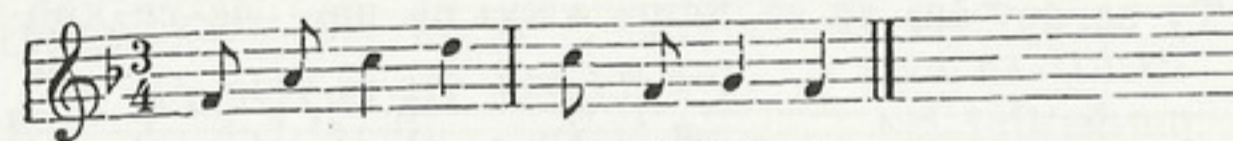

Kdybys by - la po - slech - la své mi - lé ma - ti - čky,

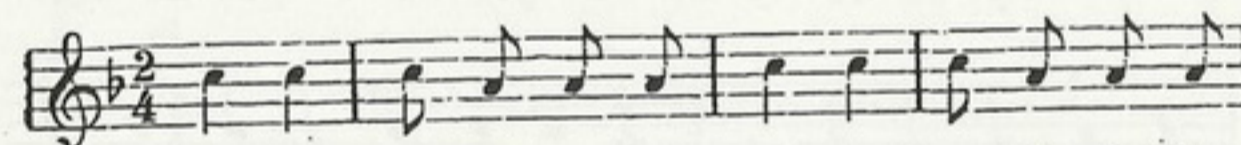
co o - na ti ra - di - la se - řa u pře - sli - čky.

6.

Pla - ná trn - ka přes plot vi - sí,
má pa - nen - ka na ňu my - slí.
A já ta - ke na te trn - ke;
dé, pa - nen - ko, dvě hu - běnke.

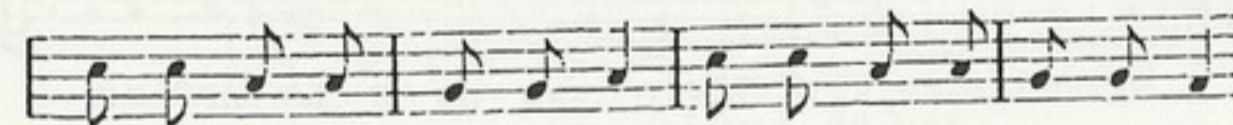
7.

Cim, cim, cim - ba - len - ky, mak, mak, ma - ku - len - ky,

když sem malá bý - va - la na pe - ci sem lí - ha - la,
drob - né ry - by jí - da - la;

vel - ké ry - by ry - bá - řům. hezké děvče my - nářům.

Ty se, děv-če, ty se vdej, a ty na mě ne-če-kej.

Já se vdá-vat ne-bu-du, až sy-ne-čka po-zbu-du.

8.

Vy-le-tě-ly hu-se prá-vě o půl no-ce,

vy-pi-ly vo-děn-ku vše-cku na po-to-ce, vy-pi-

ly vo-děn-ku vše-cku na po-to-ce.

9.

Skoč děv-če, skoč děvče čer-no-o-ky pro ně,
u-le-tí da-le-ko přes ty ho-ry to-bě.

10.

Pa-stýř že-ne, krá-vy dó, mám na trá-vo
Mám ko-vá-ře mi-lé-ho, půj-du kně-mu

jí-ti, zlá-ma-la sem srp no-vý, čím já bu-du
rá-no, u-ku-je mně srp no-vý, půj-du pak na

zí-ti.
trá-vo.

11.

Za na-še-ma hum-na-ma za-bi-li tam

het-ma-na, tu máš, tu máš, pa-ne het-man, tu máš,

proč nás, proč nás na tu voj-nu dá-váš.

Na tu vojnu vojničku karabinu, šabličku,
tu máš, tu máš, pane hetman, tu máš,
proč nás, proč nás na tu vojnu dáváš.

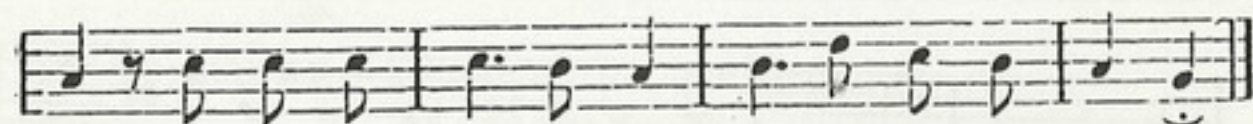
Byla za ně mša svatá, sloužily ju děvčata,
tu máš, tu máš, pane hetman, tu máš,
proč nás, proč nás na tu vojnu dáváš.

Svatba.

Ženich, družbové, hosté, řečník přichází s hudbou
před příbytek a zpívají:

1. Po - věz - te nám o ní, chce - te - li ju dá -

ti, po - sla - la nás pro ni že - ni - cho - va má - ti.

Druženky.

2. My vám rády dáme našu Mařenečku, až jí
objednáme plátno na sukničku.

Družbové.

3. Dávno jste jí plátno mohli objednat, mohli
jste jí k svátku radost udělati.

Druženky.

My vám rády dáme milou našu sestru, až jí ob-
jednáme košulku na cestu.

Družbové.

Dyby ste nás chtěly ve svém domu míti, dávno
ste jí mohly košulku šíti.

Druženky.

Hned vás uvítáme do těch našich síněk, jen co
děvě dáme na hlavinku vínek.

Po písni předstoupí družba a říká:

Vážené pane otče a paní matko! Zdraví, pokoj
a všecko dobrý vám přejeme, při čemž příčinu našeho
příchodu oznamujeme, abychme laskavé povolení ob-
drželi do vašeho příbytku vstoupiti.

Šlechtný a ctný panne drožičke a také mnoho-
vzácný tetičke, prosím neměte mě za zlí a na mó řeč
pozor dejte.

Chcete-li nás znáti, chcem vám zprávo dáti. —
Jezdili sme přes hore a dole, všade sme se poptávali,
vesoko sme skákali, nebo hledali sme jednoho veli-
kýho poklado, až nám dobří lidi rado dali, že be se
měl nacházeti v tomto příbytko. — Me vás uctivě

žádáme, protože sami krásný poklad máme, kterému jak ho uhlídáte, jistě ten váš poklad dáte. Nezdržujte naši žádosti, ať se objeví přítomným hostům k radosti.

Druzička říká:

Vítám vás, hosti milí, již víme k jakýmo konci a cíli v lán tento ste stópili a poklad ste hledali.

Dovéděli sme se, že máte mezi sobó krásnýho ženicha, keré pro náš poklad pospíchá; chceme mu jé dát, abe se mohl z kráse jeho radovat.

Družba.

Ctný a šlechetný panne družičke i také vzácný matičke, uctivě vás žádáme, abe vaše ctná nevěsta mě vydána a od nás doprovázena byla.

Druženky.

Hned ji přivedeme, — odkvapí pro nevěstu. Ostýchavě blíží se jsouc vedena za ruku zakuklená ošumělá baba, Přechází sem a tam a nemůže s důstatek na odív přivésti svoje lichotivé přednosti. Sebevědomě vykládá, že je krásná nevěsta, s černýma očima, že umí prát, zašívát, umývat, dobré koláče vyrábět atd. K ženichovi si průchod klestí, k němu se lisá, matku jeho objímá, by se jen zalíbila. Avšak ženich pohříchu nemá dostatek pochopení pro její přednosti; odvrací se od ní. Konečně chasníkům poštěstí se strhnouti jí šátek s hlavy, načež se smíchem nevázaným babu zapudí. Nyní druženky nerozpakují se uvéstí pravou ne-

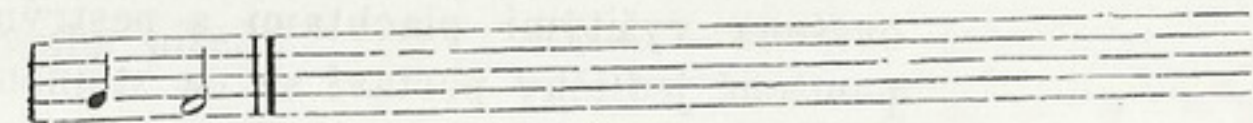
věstu a rozdávajice svatební roucho a vyšíváné ručníky zpívají:

Dej vám Pán Bůh štěstí, po-že-hná-ní božský;

a-by se vám do-bře ve-dlo v tom sta-vu man-

žel-ským.

2. Nechaf se ti dobře vede po tvé celé žití,
neb včil juž ti svobodné stav voprší jak kvití.

Seřadění svatebčanů.

Mezitím rozdávají se svatebčanům domácími koláče, jež se rozdávají cestou do kostela lidu a dětem na čohačce.

Vystoupí řečník a mluví:

Přišel čas, abychom nastávající tyto manžele do chrámu doprovodili. Než se však tak stane, poslechněte několik mých slov: Nic vzácnějšího, potěšitelnějšího, nic spokojenějšího není nad stav manželský. Naproti tomu nic strašlivějšího, horšího a škodlivěj-

šího není nad nepodařený stav manželský. Což aby se nestalo, milý pane ženichu, musíte býti předně Boha ctitel a sám svůj i manželčin moudrý řiditel. Vy pak, panno nevěsto, buďte mu vždy věrnou a upřímnou pomocnicí a za takovou vám ji před očima všech přítomných odevzdávám Amen.

Zalíkování.

Domáci chasa zalíkne bránu a nepropustí nikoho bez výplatného. Brána je natažená šňůra neb řetěz, ověšena vyšitými plachtami a pestrými šátky. Vypentlené jedličky postaví se na stejnou vzdálenost od sebe. Před bránu dá se židle, na ni malý buben s talířky, na které se kladou peníze. První stárek stojí se šavlí v ruce uprostřed, podle ostatní se sklenicemi a vínem, jimiž zavdávají svatebčanům.

Jakmile svatba se blíží, smekne stárek čepici, dá ji na špičku šavle a říká:

S povolením slavného úřadu troubského!

Vode dne tohoto měsíce stala se úmluva od nás troubských stárků a společné chase, že vy, milý ženichu, ste se opovážil do naší zahrádky vstópiti, ze všech nejlepší růžičku utrhnouti, nad čímž sme velice nepovděčni. Že však Pán Bůh lásku poručil, tak i my z lásky a největší uctivosti vám k tomuto

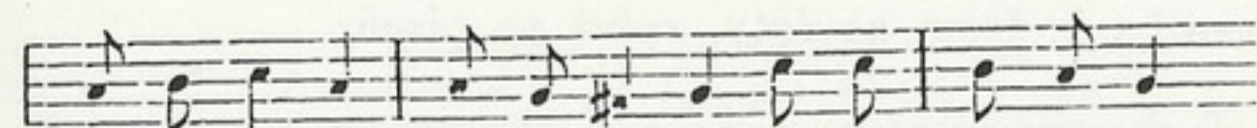
utržení povolení dáváme ale pod jistou výminkou. Každá i ta nejmenší růžička než se utrhnouti může, mnoho práce stojí, zvláště ta, která na sobě žádného budláči nemá.

Růžička naše vyrostla v zahrádce a ne na polu a vy bez pokuty bránu naši překročit nesmíte. Příslloví zní: Kdo rovno jede, vždycky dál dojede; a chcete-li, abychme vám bránu dobrovolně otevřeli, musíte si růžičku vyplatit. — Pochválen buď Ježíš Kristus, vítáme vás na slovo Boží.

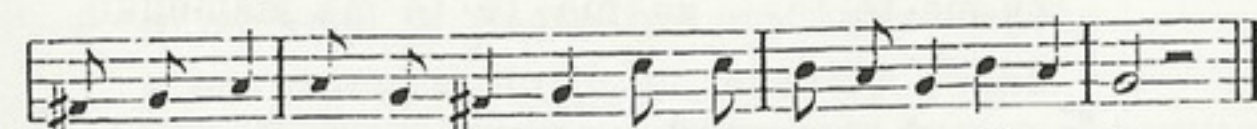
Mezi placením píseň:

S Pá-nem Bo-hem! s Pá-nem Bo-hem, má ma-

mi-čko drahá, kte-ří ste se za mnó z vokna po-

dí-va-la, kte-ří ste se za mnó z vokna po-dí-va-la.

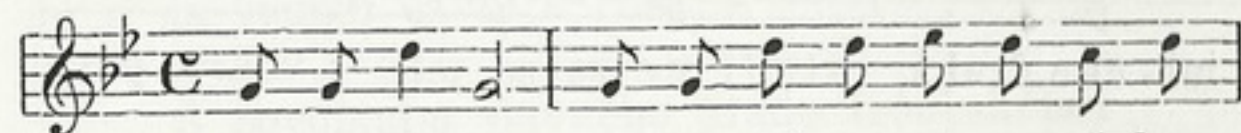
2. S Pánem Bohem, s Pánem Bohem,
můj tatíčku starý, [:kteří ste se za mnó
z okna podívali:].

3. S Pánem Bohem, s Pánem Bohem,
vy troubská děvčátka, [:kerá ste bévale
věrná kamarádka:].

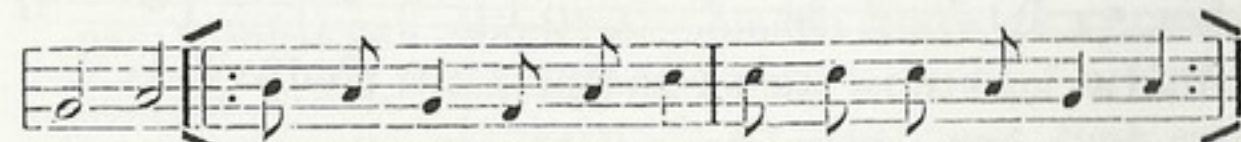
4. S Pánem Bohem, s Pánem Bohem,
vy troubští mládenci, [:keří ste bévali
dobří tanečníci:].

5. Bévali ste, bévali ste,
a již nebudete, [:juž se mnou k muzice
chodit nebudete:]
Svatebčané jdou do kostela.

Když se vracejí z kostela, vyskočí ze zástupu
žena s hrncem a vrhne jej před ně na znamení, že
nemají více místa mezi svobodnými. Když se blíží
svatba k domu nevěsty, zpívá se píseň:

Za-me-té-te, za-me-té-te má maměnko

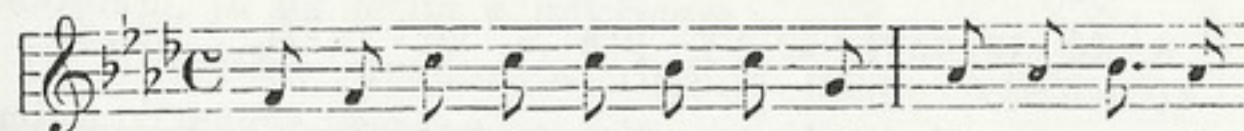
ce-sto, ve-zem vám, ve-zem vám boha-tó ne-vě-sto.

Uvítání novomanželů. Matka nese jim pecen
chleba; usednou na 2 židle, družičky sváží je v páse

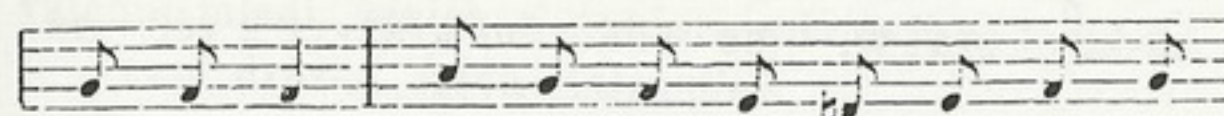
ručníkem, ženichu podá se chléb a dřevěný nůž. Zmi-
něný odevzdává obě nevěstě na znamení, že jí
všechno přeje.

Po té přinesou nevěstě koště, kterýmž zametá
na důkaz záliby v čistotě a pořádku.

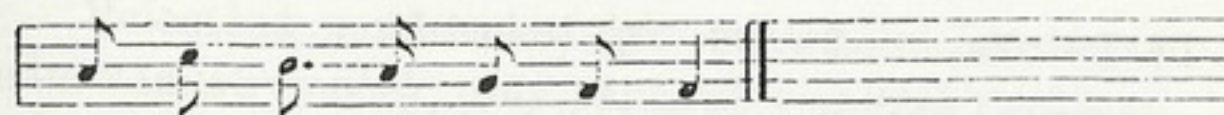
Pak svědek vezme ženicha pod paždi, třikrát
s ním obejde stůl, aby se držel při domě (do hospody
nezapadal). Jdou ku stolům a zpívají:

Ví-tá-me vás, pá-ni ho-sti, zde na svatbu

po - zva-ní; od ko - ho je stav man-žel-ský,

od ko - ho je sje-d-na - ný?

2. A od koho je jiného než od Boha samého
a od panenky Marie, od synáčka jejího.
3. Dříve nežli páni hosti žičky do ruk vezmeme,
žehnejme se svatým křížem, pobožně se modleme.
4. Aby tento stav manželský, aby byl požehnaný,
aby se tak milovali, jak v nebesích anděli.

Svědék se modlí; po vykonané modlitbě vyzve k písni o sv. Teofilu.

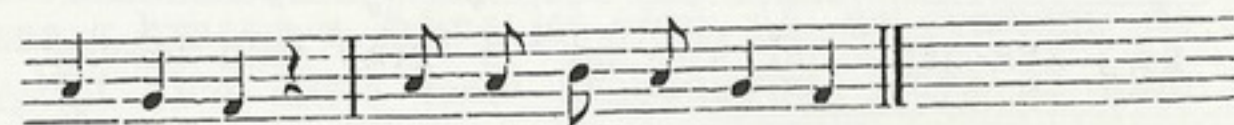
Po - sly-šte mi - le, co chci zpí - va - ti,

a té - to chví - le vy - pra - vo - va - ti, co se

ně - kdy sta - lo, po - vim vám krát - ce k věč - né

pa - mát - ce, po - zo - ruj - te má - lo.

2. Byl překrásný mládenec jedén,
bohatý, vzácný, Teofil jménem,
v inglickém království, ten se Boha bál,
jej ctil, miloval, maje statku dosti.

Po písni usednou; družba nese polévku a volá:

Pú, pú, pú havránko, ustupte na stránko, lavice
k stěnám a muži k ženám, mládenci k pannám, já
bych přistópil, já žádnó nemám. Ustupte dále a šíře,
abych měl k tomu stolečku blíže.

Muziko, vesele!

Družba postaví mísu na stůl a druženka počne rozdělovat jídlo.

Napřed dá ženichovi a nevěstě, oběma na jeden talíř.

Druhý družba připádí, nesa zakrytou mísu volá:

Milá chaso, rozstupte se, družba krytou mísu nese, lávky k stěnám, muži k ženám, nadvorníci ke stodolám, já už letím s pokrmem

Klopýtne, upadne a rozbije mísu. Všeobecný smích. Družba vstane a pln veselosti, by rozpaky ukryl, volá na muzikanty, aby zahráli nějakou do kola a všichni mladí, ženich a nevěsta zdvihají se k tanci:

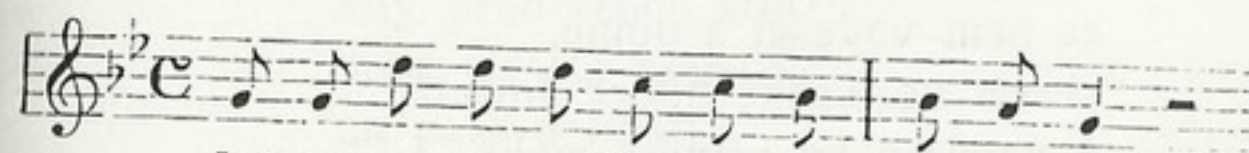
První družba zpívá Balsaminu.

Po tanci usednou opět ku stolům, připijí si a přijde družba se stromem řka:

Velectěná nevěstinko, roztomilá holubinko! Přináším vám stromeček plný pěkných (jablíček) srdéček. Chtěli mně ho cestou vzítí, musel sem se o ně bítí, ku konci však přišel hrom, chtěl mně rozbit ten váš strom.

Muziko hej!

Nyní píseň:

Juž sem se vám, můj ta - tí - čku, o - že - nil,

juž sem se vám, můj ta-tí-čku, o - že-nil; sám sem
so - bě svou svarbičku vystro-jil.

2. Má svatbička ta mně stála tuze moc,
[:já sem na ňu vynaložil celou noc:].
3. Má svatbička ta mně stála 100 zlatých,
[:já sem na ňu vynaložil dukáty:].
4. Má svatbička ta mně stála tím více,
[:já sem na ňu vynaložil tisíce:].

Družba s koláčem. Prodej koláče.

Družba: Vzhůru chaso, véskéte, páni muzikanti
marš hréte!

Přicházím já z dalekých krajin,
nesu vám moc pěkných novin.
Juž je dvacet let tomu,
co sem v odešel z domu,
abech veslůžené upéct dovedl
a nevěstě ho přinést mohl.

Muziko pú!

Nyní svatebčané zatančí:

Kožušek. Paterka Valaška.

Po tancích přinese družba koláč před družičky
a říká:

Druženko, červená, bílá,
néseš-li má, seš nečich jiná.
Kup si veslůžené ode mě, je těžké;
pospěš, vesvobod mě.
Dej mně kopu zlatáků,
pak spatříš koláč
před sebou na stolku.

Muziko vesele!

Druženka odpovídá:

Družbičko milé, červené, bílé,
néseš-li můj, seš nečich jiné.
Dybych já měla kopu dukátů dáti,
musela bych své poslední sukničko prodati.

Muziko pú! Hodí peníz na talíř.

Družba.

Družbičko má milá,
červená, bílá,
néseš-li má milá,
seš nečich jiná!
Kupuj, máš-li kupovati, já nemám
kdy před tebou státi;
mám tři sta komárů
na pastvu hnáti.

až rosička vobejde,
sluníčko vosvítí,
von se mně kam keré rozletí.
Muziko vesele!

Druženka:

Družbičko milé, červené, bílé,
za tém Tróbskem se rozkládá borové les;
tak drahé koláč sem ješče neplatila,
jak platím dnes.

Muziko hej! Hodí peníz.

Družba:

Druženko milá, červená, bílá! Nic se tomu ne-
div, že je koláč drahé, nadarmo sem nepřišel až od
Vltave z Prahe.

Muziko vesele!

Druženka:

Družbičko milé, červené, bílé, já ti spiš veslôženec
nezaplatím,

až ho v jeho kráse před sebo stát neuvidím.

Muziko hej! Zaplatí zas.

Družba:

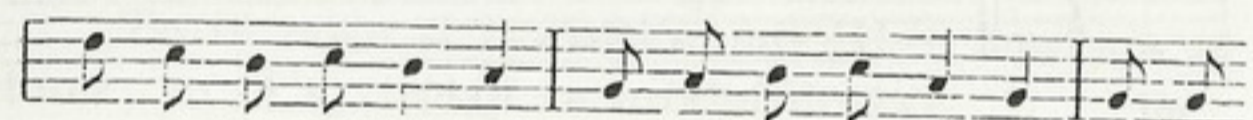
Druženko milá, červená, bílá,
staň se ti vůle tvá;
družbiček veslôžené na stůl dám.
Ale včil já tebe prosím, abys veslôžené,

snesené s nebe dobře rozkrájela,
na žádnýho z hostů nezapomněla.
Musiko vesele!

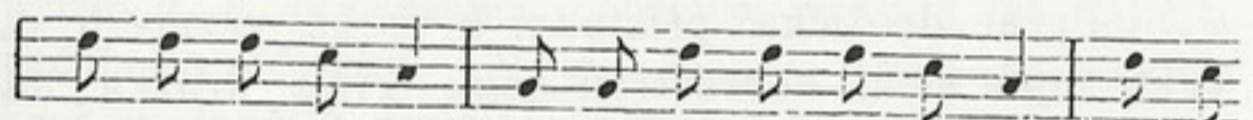
Družina zpívá:

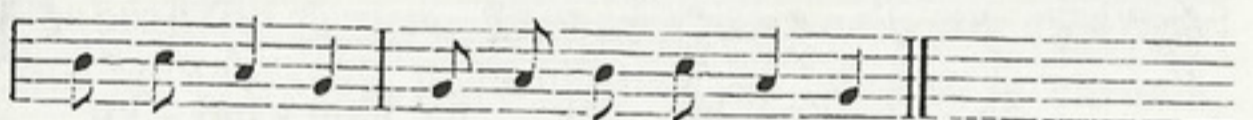
Sta-lo se ti, Ma-řen-ko, sta-lo se ti ště-stí,

do-sta-las Františka v caj-ko-vé kordul-ce, v cajko-

vé kor-du-len-ce a v tenké ko-šu-len-ce, mu-siř

po-dě-ko-vat své zla-té ma-měn-ce.

Mezi písni rozdávají družičky rozkrájený koláč
mezi svatebčany, neb i vzácné hosty cizí. Laškuje
se, rozpráví; prvý družba předstoupí před hudebníky
a zatleská: Hudebníci, zahréte nám, já vám to za-
zpívám.

Špacírka. Skočná. Pšenka.

Po tanci volná zábava.

Ta-ti-čku sta-rý náš, ples-ni-vou hla-vu máš,
 vždycky je do-bře s ná-mi, do-kud jsi me-zi ná-
 mi.

Čepení nevěsty.

První družička přistoupí k druhé, vezme ji za ruku a jde s ní doprostřed kola. Třetí družka dá talíř na zem a dají se do zpěvu.

Se - dí ko - ho - tek na ham - bal - ko,
 von si za-vo - lal na na - ši Hanko, cap, cap, cap,
 cap, cap, cap, jenom mě ne-po-šlap.

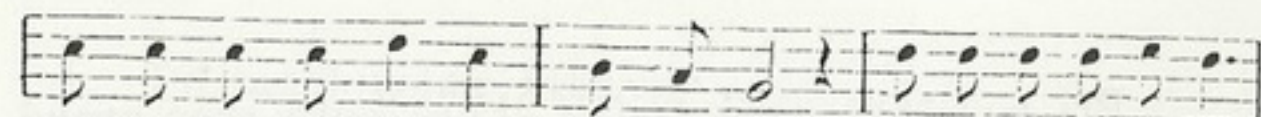
Při počátku písně podají si družanky ruce pravé a dupkavým krokem dle taktu točí se kolem talíře. Ruce drží skříženě v sekáči. Při druhé větě vymění ruce, pustí se, neboť byl se objevil družba, který natahuje ruce, jak by chtěl druženku vzíti do tance. Jak tato mu do náruče spěchá, obrátí se a dupkavým krokem tančí kolem, kdežto děvče se vrátí a opět kolem talíře hopkuje s prvou družkou. Když zaplatí, pak druhá s ní zatančí.

Po té zajde si I. družka pro III. a opakuje se totéž; po té vystřídají se ostatní družky.

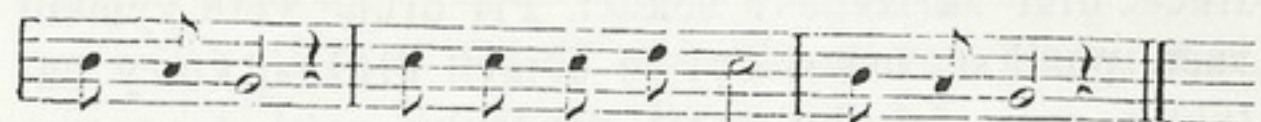
Nyní přišla řada na nevěstu. Družka první ji uvede a s ní zatančí. Družba však s ní tančiti nechce a odstoupí. Vyjde žena a týmž hopkavým krokem tančí s nevěstou kolem talíře. Místo jinochů přijdou ženy, zatančí s ní, zaplatí, sejmou jí věnec a nahradí ho čepcem. Tancují s ní a vedou ji k družbům. Tito se odvracejí podotýkajíce, že nevěsta je chromá, šmatlavá, slepá atd. Zkrátka ji zamítají. Konečně přikvačí ženich a rychle nevěstu popadna, za křiku žen s ní odtancuje.

Svatba zazpívá:

Já už sem te pan - tli - čke ze - dra - la,

co mně má ma-měnka zjed-na-la a já je-ště jedne

ze-de-ro, až od maměnke po-je-do.

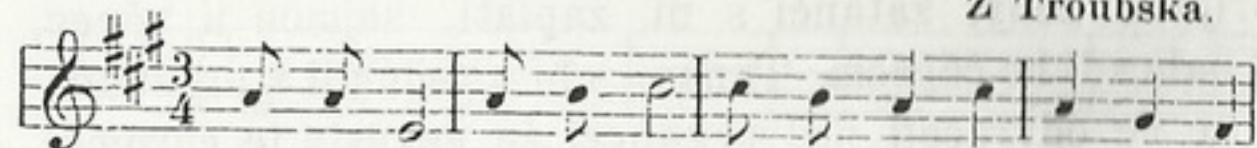
Sebral J. Konečný, rolník v Troubsku.

Hody.

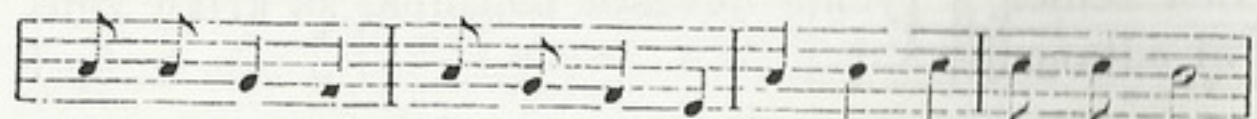
Sebral K. Sojka, učitel v Troubsku.

Mužská chasa jde s hudbou k máji. Zakončují průvod dvě stárky. Po chvílece dostaví se ostatní děvčata. Všichni zanotují píseň:

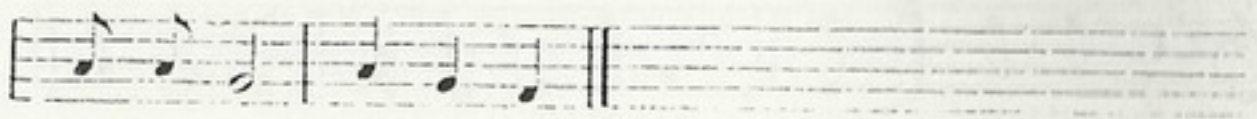
Z Troubska.

Ej ho-de, ho-de só, co vo-ne nám při-ne-só

při-ne-só nám no-vi-ne-čko né-těž-ší, že bo-dó

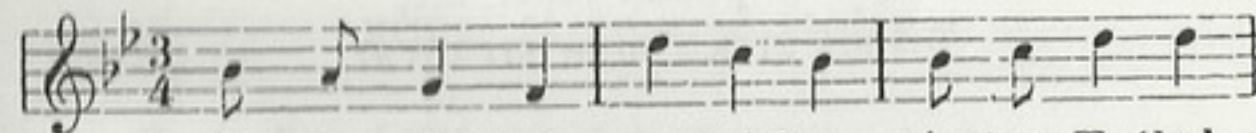

vod-vá-dět pod pě-ší.

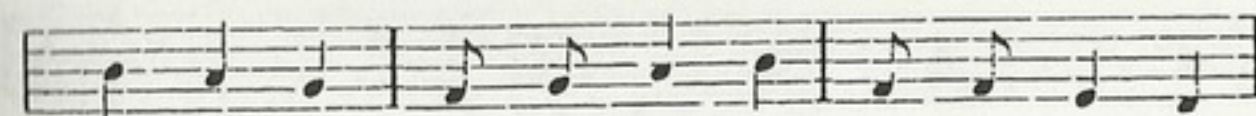
I. stárek vystoupí a zapěje hudebníkům první slohu „řezníka“.

Řezníka tančí I. a II. stárek se svými stárkami zahajující taneční rej hodový. Chasa se živě baví. Druhý tanec tančí vši; vyzváním k tanci jest zatlaskání stárka s přednesením první slohy.

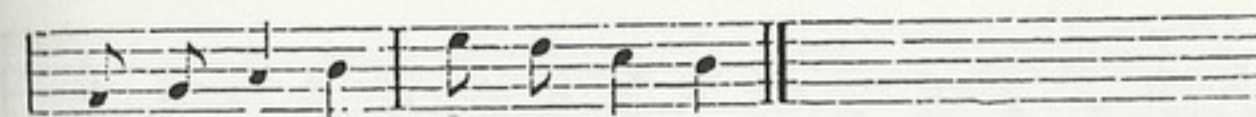
Po tanci točí se děvčata v kole zpívající píseň:

Aj v tom Tróbsku zvo-ni-jou, aj v tom Tróbsku

zvo-ni-jou, vše-cky pa-nen-ky na mšu jdou,

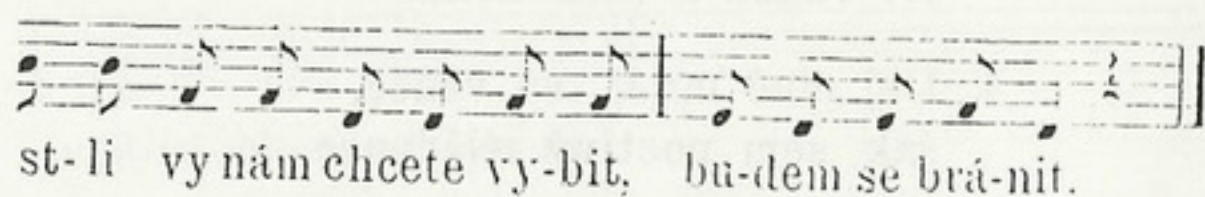
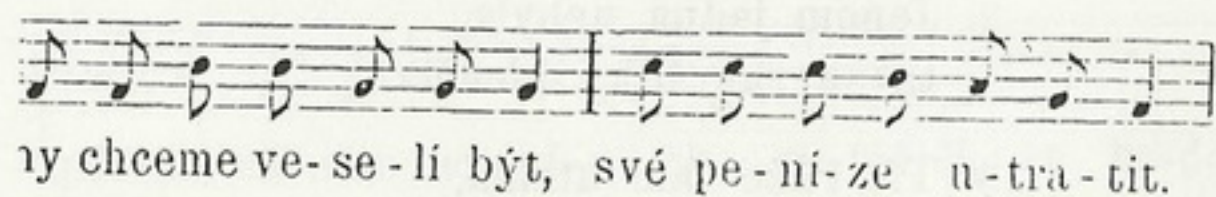

vše-cky panen-ky na mšujdou.

2. Jenom jedna nebyla,
ta ze zahrádky hleděla.
3. Tři růže tam utrhla,
tři věnce z nich uvila.
4. Dej mně milá, ten věnec,
šak sem poctivý mládenec.

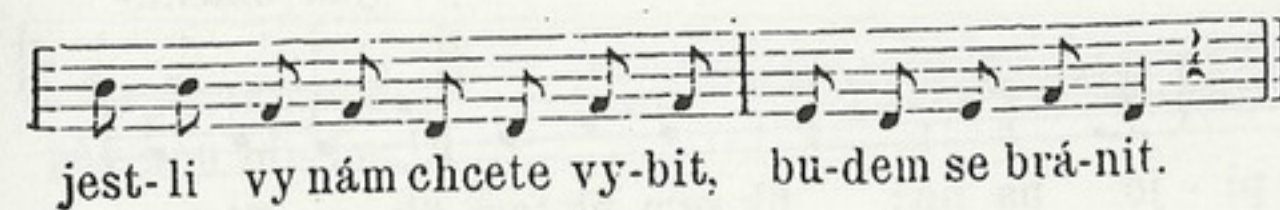
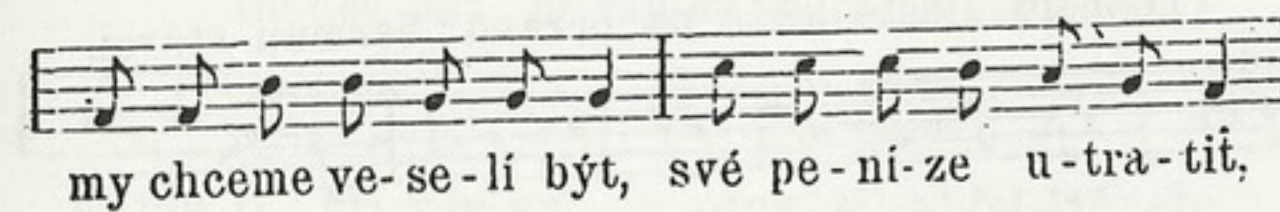
5. Dej mně milá, ten druhý,
šak sem poctivý jak jiný.
6. Dej mně milá, ten třetí,
šak sem poctivý jako ty.
7. Ten věnec ti nemůžu dát,
počala by mně máti lát.
8. Když ti počne máti lát,
přindi si ke mně stěžovat.

Po zpěvu blíží se cizí chasa s písni:

5. Dej mně milá, ten druhý,
šak sem poctivý jak jiný.
6. Dej mně milá, ten třetí,
šak sem poctivý jako ty.
7. Ten věnec ti nemůžu dát,
počala by mně máti lát.
8. Když ti počne máti lát,
přindi si ke mně stěžovat.

Po zpěvu blíží se cizí chasa s písni:

Stárci jdou jim v ústřety a odpovídají s ostatními druhou slohou písně:

2. Až na věky věkův amen, páni mládence, my vás rádi přijímáme k naší muzice; my se na vás nehněváme, vás zde vítáme, a s našima frajerkama tancovat dáme.

Po té se cizím připíjí a zavádějí se děvčata k tancům.

Řezník.

Po tancích stárci s hudebníky zvou hodnostáře k hodům, jako: statkáře, vrchního, faráře, učitele, rychtáře. Stárky provázejí zmíněné, rozdávajíce pozvaným rozmarin.

Stínání berana.

Když se byli vrátili, přicházejí k máji. Za nimi nesou hoši na lavici uvázané dva berany. Třikrát obejdou máji. Kolem máje tančí stárci se stárkami.

Pásla husy.

Při písni „ještě kůža na beranu“ šermují stárci.

Je - ště ků - ža na be - ra - nu, juž chasní-

ci pi - jó na ňu; fik sem, fik tam, fik sem, fik tam,

já se ti be-rán-ku ne-bo-jím, já si tvou hla-
věn-ku při-stro-jím.

Stárek vystoupne na lavici, sundá klobouk s hlavy, dá jej na hrot šavle a počne s odprošováním: Pochválen buď Ježíš Kristus! Předně prosím milostpána a jeho paní, za druhé pana vrchního a jeho paní, za třetí pana faráře, za čtvrté pana učitele, za páté pana rychtáře a pudmistra, za šesté všech sousedů a sousedek a přespólních, za sedmé všech mládenců a panen, jestli já a můj kamarád tohoto beránka nesetnem, budeme ho sekat až bude vlna do Vomic lítat.

Stárek vymění nyní tupou šavli za ostrou, pojede k muzikantům a zazpívá:

Bu-deš mít be-rán-ku smrť ne-vin-nou,

u - tnu ti hla - věn - ku, u - tnu ti hla - věn - ku

pěk-nou bí - lou.

V třetí sloze písně otočí se stárek kolem máje a setne berana, podá šavli druhému, aby týž úkol vykonal.

Stárky opentlí a vyzdobí kvítím berany, a hoši za zvuků hudby je odnesou.

Následuje píseň:

Oj ti trou-bští pa-cho-lí-ci jsou ho-dní chlap-
u - řa - li sou be - ra - ne - čka na jed-no sťa-

ci, jsou hodní chlap-ci na jed-no sťa - ti.
tí,

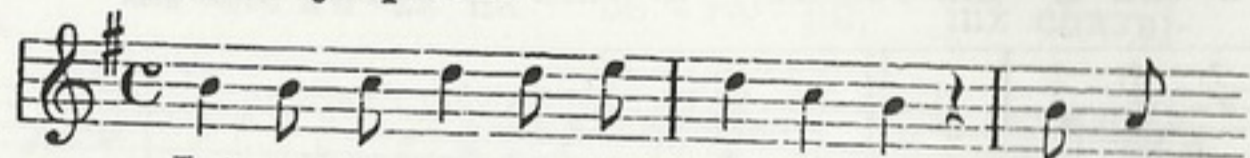
Po obřadu tancují stárce s hodnostáři. Prvně vyzve stárek k tanci milostivou paní.

Tančí se Pšenka.

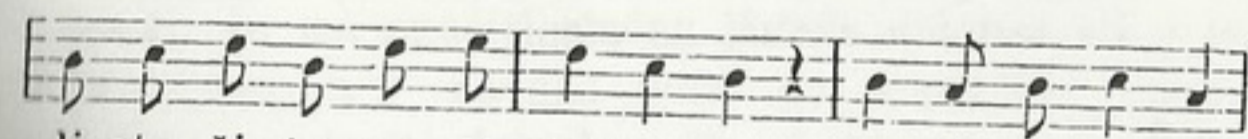
Potom sůčastňují se tance domácí.

Sekera. Požehnaný.

Následuje píseň:

Juž má-te se-dlá-ci vy-hrá-no; sklo-di-

li ste ži-to spo-lí ne-dáv-no, pše-ni-ci a rýž,

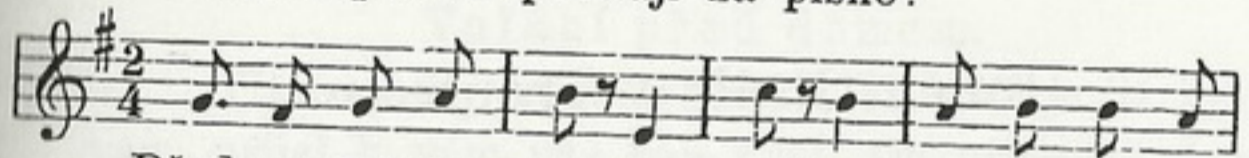

hrách, ječmen, o-ves; ne-pu-de-te sel-ky na po-le podnes.

2. Co ste ještě v poli klasů nechali, žeňte na to huse, by to sebraly; víte, že rádi pečinku máte, zvlášt o posvícení, když se shledáte.

Přikročí se k vybírání peněz od děvčat. První a druhý stárek vybírají peníze, jež se kladou na šátek na bubnu ležící. III. a IV. stárek zavádějí potančivše k placení. Při vybírání hraje hudba: „Ty troubský kostelíčku, Aj když já pojedu přes město . .“

Jakmile zaplatí poslední děvče, vyzvednou chasníci buben a za ryčného pochodu nesou jej k velkému stolu. Tam se peníze počítají za písně:

Před na-ším do - me-čkem pěkná za-hrá-dečka,

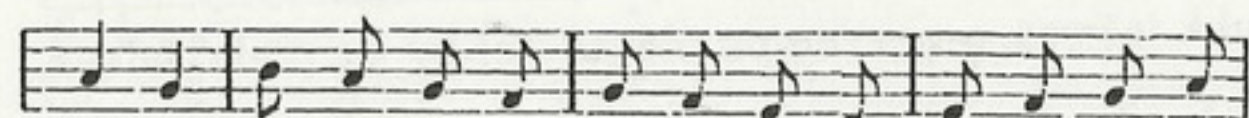

tam pod tím bo - re-čkem plá-če má fraj-re - čka.

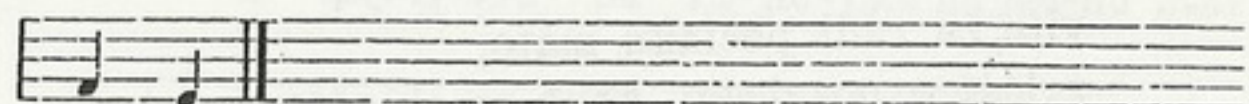
Chasa pustí se do tance: Pasačka, Valaška.
Po tancích skončí se písní:

Juž nám ho-dy po-mi-nu-ly, co pak budem

dě-lat, dlu-hů má-me ja-ko kvi-tí, ne-má-me co

pro-dat.

2. Kdy pak my to zaplatíme, zůstaneme dlužni,
hostinské nám musí počkat až budem mít po žních.
Za hudby odejdou.

Honění krále v Troubsku.

Starodávny tento pěkný zvyk tajemnou mlhou jest zahalen a pouhé domněnky badatelů nerozluštily podivný tento úkaz nadobro. Jedni myslí, že jest to zbytek jakési bohoocty z předkřesťanské doby, druzí

soudí, že má značiti změnu ročního času — boj jara se zimou, a v novější době po provedení „honění krále“ po desíti letech v Troubsku r. 1893—94 vyskytla se domněnka, zdaž by to nebyla památka na jakýsi bývalý, veřejný soud. A skutečně tato domněnku potvrzuje Lad. Bartolomajdes ve své knize „Memorabilia“, kde praví: „Byl jeden z omladiny v osadě zvolen za krále a udělena jemu moc, aby soudil obyvatelstvo osady“.

Král, mladinký hošík, sedí na bohatě vyšňořeném koníku uprostřed své družiny. Šerha (vyvolávač) v čele jeda vesnicí provolává asi takto: „Halo! Vy troubský děvčátka, shánějte kačátka, náš pan král tady jede, ať vám je nezajede! On jezdil po horách, po dolách, po ztracených místách. Hledá svých 300 párů volů, které mu sebrali z jeho prázdných dvorů; svých 200 párů koní, na kterých on jezdil z nových maštali.“

Volání před domem.

„Vítáme vás, troubské pání! Jak snad je již známo vám, přijel k vám náš pan král. On přijel k vám se podívatí a vás o něco požádati, kdybyste mu v něčem nápomocni byli, na tu cestu dalekou a krajinu širokou, kterou konati máme. Dá-li Bůh, za rok se k vám vrátíme a něco nového vám zase povíme!“

Dále volá šerha obrácen k hudebníkům :

„Halo! vy páni muzikanti, zahréte hezky vesele, ať se panu šerhovi a družině krále čest a sláva děje!“ Pak se vzpřímí na koni a mocným hlasem volá :

„Poslechněte horní, dolní, domácí a přespolní, co vám budu vypravovati v svatodušní pondělí :

Na dnešní den stojí zde pěkný stromeček ; proto sláva tem troubským stárkám, že daly na ně tolik pentlíček.“

Tímtež způsobem pronáší úsudek o všech přítomných děvčatech, o každé něco lichotivého proslavuje. Nebylo však jindy tak! Jindy mnohá dívčina uslyšela zde veřejné pokárání a s pláčem od máje odcházela. Královský tento šerha nešetřil svými posudky ani vynikajících osobností v dědině. Tato okolnost svědčí tomu, že vodění krále jest památkou veřejného soudu, jakéhož se v národě našem za dávných dob užívalo.

V ý s t a v a.

Co všechno sneseno do výstavy, nelze zde do-
podrobna vypsati. Uvedu jen povrchně, co pilná ruka
vlastenců sebrala ze samého místa i vukolních dědin.
Tak znázorněna bude stará světnice selská, bývalý
kroj stařečka a stařenky, výšivky staré i nové, pe-
čivo, byliny léčebné, nádobí staré, archaeologické před-

měty z okolí Troubska, staré zbraně, dva karabáče
pastýřské (charvatina čili karabatina), kterých uží-
vali pastýři. Jedno rukovítko sám spůsobil J. Kle-
páček, pastýř, druhé pastýř Cibulka z Vomic. Také
zajímavá drobnomalba samouka Pavla Možného z Ho-
rákova, 77letého stařečka, poutati bude navštěvovatele.
Jako zvláštnost uvádím jelení paroh, přinesený lidem,
jenž založil ves Vinohrádky u Žabovřesk a náleží
obci. Zajímavé jest pečetičko nalezené v lidomorně
starého hradu Boskovského. Poslední majitelka byla
Šemberová. Značí alianční razítko knížete Auersperka
a Lichtenštejna r. 1641. Ku konci nemůžeme opome-
nouti upozorniti obecnost na práci samouka a ro-
dáka troubského Fr. Kamenického, jenž shotovil pro
výstavu celý městys i s chrámem ve zmenšeném mě-
řítku velmi uměle a přesně, do nejmenších podrob-
ností. Mimo to urobil kameník V. Strážnický
z Troubska mramorovou desku k upomínce na výstavu.
Uprostřed spatřujeme znaky zemí koruny české, na
pravé straně Přemysl oráč a na levé odznaky rol-
nického lidu.

Tak jak se v Troubsku vařovalo a peklo kdysi
a nyní, vaří a peče se ve vukolí Brna všude a uve-
deme pouze některá zvláštní jména pokrmů udaných
nám Mařenkou Sojkovou a V. Doležalovou.

Trdelníky pečené, bacouchy, vdolky, placky, pěry, škrtený chlapíky, papašičky, praskakrke, šusterke z brambor. Mimo všech známých jmen polévek uvádíme syrovátkovou čili vosekovou. Také počátku nám jmenovaly. Z mrkve dělají hospodyně pracharandu.

Dovolujeme si Vám tímto nabídnout
služby soukromé firmy

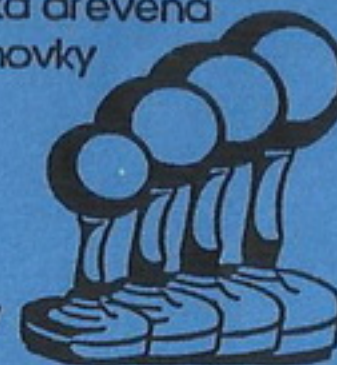
JAJPOS

Rádi Vám zhotovíme :

- razítka automatická i klasická dřevěná
- navštívenky, průkazy a jmenovky
- formuláře, tiskopisy

Nabízíme :

- nízké ceny
- zajímavé množstevní rabaty
- krátké dodací lhůty
- možnost osobní angažovanosti ve firmě

Rádi Vám poskytneme podrobnější informace,
včetně ceníků a propagačních materiálů na adres

Japos, Nová 5, 664 41 Troubsko
nebo osobně na telefonu:
05/320 297.

Těšíme se na případnou spolupráci !!!

Podle originálu vydal v r. 1994 Obecní úřad Troubsko
Náklad 100 ks

Historii národopisu obce najdete mimo jiné
v publikaci "Troubsko 1237-1987" vydan 
k 750. v ro i první p semn  zprávy o obci a
v publikaci "Aj v tom Tr bsku zvonij " vydan 
Obecn m  řadem v Troubsku v r. 1994 při p ile-
 itosti 100. v ro i první n rodopisn  slavnosti
a výstavky v Troubsku